

Załącznik do Uchwały Nr 136/XXI/16
Rady Powiatu Pajęczańskiego
z dnia 25 października 2016 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA POWIATU PAJĘCZAŃSKIEGO NA LATA 2016 – 2025

Spis treści:

1.WSTĘP	3
2.WPROWADZENIE	4
2.1.Uregulowania prawne strategii	4
2.2.Położenie geograficzne, sytuacja demograficzna powiatu	6
3.CZĘŚĆ I DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ	9
3.1.Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej	9
3.2.Zadania powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym	14
3.3.Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	23
3.4.Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	26
3.5.Zadania powiatu w zakresie rynku pracy i promocji zatrudnienia	32
3.6.Zadania powiatu w zakresie edukacji	40
3.7.Zadania powiatu w zakresie ochrony zdrowia	50
4.CZĘŚĆ II KIERUNKI ROZWOJU POWIATU	51
4.1.Analiza SWOT	51
4.2.Część programowa strategii	54
5.CZĘŚĆ III ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII	71
5.1.Ramy finansowe strategii	71
5.2.Wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja strategii	74
6.ZAKOŃCZENIE	76
7.SPIS TABEL	77

1. WSTĘP

Polityka społeczna jest przyjętym i realizowanym przez władzę publiczną i organizacje pozarządowe zespołem długofalowych działań na rzecz zaspokajania potrzeb wszystkich grup społecznych, począwszy od rodziny, jak i rozwiązywania istniejących problemów społecznych. Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument, który przedstawia bilans korzystnych i niekorzystnych cech społecznych, identyfikuje bariery blokujące właściwy rozwój społeczny, umożliwia racjonalne zaplanowanie działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych występujących na terenie powiatu. W nauce o polityce społecznej funkcjonuje termin „problemy społeczne” oznaczający wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Każdą zbiorowość, rozumianą, jako społeczność można sprowadzić do określonej liczby rodzin, koncentrujących swoje życiowe interesy na danym terenie i przez to powiązanych ze sobą i miejscem zamieszkania; zainteresowanych taką polityką lokalną, która stwarza im odpowiednie warunki życia i rozwoju. Każda taka społeczność generuje także problemy i konflikty, którym można przeciwdziałać, jednak z racji ich skali i złożoności, nie jest możliwe ich rozwiązywanie bez zaplanowanego współdziałania wielu podmiotów, instytucji począwszy od samej rodziny, poprzez środowisko lokalne i zawodowe, aż po skalę ogólnopolską, czy nawet międzynarodową. Rodzina, jako podstawowa grupa społeczna, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, którą mogą uczynić ją dysfunkcyjną, a dysfunkcyjna rodzina to początek wszelkich problemów społecznych. Główne problemy zagrażające rodzinom to m.in. bezrobocie, ubóstwo, przemoc, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, alkoholizm. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów z różnych dziedzin, przede wszystkim pomocy społecznej, ale również bezpieczeństwa, zdrowia, edukacji czy promocji zatrudnienia.

Opracowany system pomocy w powiecie pączęzańskim nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego potrzebującym, czyli doraźnym rozwiązywaniu problemów jednostkowych. W ramach wypracowanych rozwiązań przyjmuje się nowoczesne podejście do problematyki społecznej nastawionej na wzmocnienie postaw aktywnych, skoordynowanie działań różnych instytucji działających na polu polityki społecznej powiatu i głównych potrzeb w tym zakresie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych nie tylko wskazuje zadania realizowanych bezpośrednio przez PCPR i inne instytucje pomocy społecznej, ale proponuje działania angażujące całą społeczność lokalną oraz wszystkie instytucje działające w sferze polityki społecznej powiatu. Dokument Strategii umożliwia pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację jej celów, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz stanowi materiał wyjściowy do opracowywania szczegółowych programów i projektów pomocowych. Skuteczność wyznaczonych w strategii działań pomocowych będzie zależała od posiadanych oraz pozyskanych środków finansowych, ale także od aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym przede wszystkim organizacji pozarządowych.

Opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zadaniem własnym powiatu wynikającym bezpośrednio z art.19 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 930). Zgodnie z art.16b przedmiotowej ustawy, strategia zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej,
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,

- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- wskaźników realizacji działań

2.WPROWADZENIE

2.1.Uregulowania prawne strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z ustawy o pomocy społecznej, jednak w jej zakres ma charakter interdyscyplinarny, dotyczy wielu dziedzin uwarunkowanych przez inne ustawy. Podstawy prawne, na których umocowane są założenia strategii to przede wszystkim:

- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 930);
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 814);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 149 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 114 ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 239);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 224);
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 1286);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej (tj. Dz. U z 2015r. poz. 618 ze zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 157);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 546);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz. 721 ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 581 ze zm.).

Zgodnie z Zarządzeniem nr 112/16 Starosty Pajęczańskiego z dnia 18 maja 2016 został powołany Zespół do spraw opracowania projektu „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie powiatu pajęczańskiego na lata 2016-2025” w skład, którego wchodzi:

- Damian Makos – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pajęcznie – Przewodniczący Zespołu
- Adam Stochniałek – Komenda Powiatowa Policji w Pajęcznie - członek
- Maria Straus – Starostwo Powiatowe w Pajęcznie - członek
- Joanna Konieczna – Powiatowy Urząd Pracy w Pajęcznie - członek
- Barbara Mikła – Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Pajęcznie „ Nie Jesteś Sam” – członek
- Dorota Skibińska-Balcerzak – Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pajęcznie - członek

Opracowany przez Zespół dokument strategii jest podzielony na trzy zasadnicze części. Pierwsza jest to część diagnostyczno - opisowa uwzględniająca istniejące zasoby powiatu, w szczególności zasoby pomocy społecznej, w ramach, których zadania wykonują instytucje powiatowe oraz diagnozę sytuacji społecznej powiatu. Część druga zawiera analizę SWOT, wskazuje cele strategiczne i operacyjne oraz propozycje działań pozwalających na realizację celów strategicznych. W części trzeciej przedstawiony jest sposób wdrażania, zakres monitoringu i ewaluacji podejmowanych działań zmierzających do zrealizowania założeń Strategii.

Cele Strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2016-2025 są zgodne z celami dokumentów strategicznych z zakresu polityki społecznej wdrażanych na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Cele te sprowadzają się do przeciwdziałania wykluczeniu przez aktywizację, włączenie społeczne, podnoszenie standardu usług wspierających.

Jednym z głównych dokumentów strategicznych na poziomie europejskim jest dokument „Europa 2020”, wskazuje on przede wszystkim na konieczność wyjścia z kryzysu, w jakim znalazła się gospodarka europejska m.in. przez włączenie społeczne. Również dokumenty krajowe m.in. „Strategia Rozwoju Kraju 2020”, wskazują na potrzebę ograniczania wykluczenia społecznego przez aktywizację wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, zwiększenie dostępności usług społecznych i podniesienie ich standardu.

Na poziomie samorządowym województwa i powiatu, kierunek rozwoju polityki społecznej wskazują: „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020”, „Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej na lata 2007 – 2020” oraz „Strategia Rozwoju Powiatu Pajęczańskiego”. Dokumentem, który wprowadza w życie założenia dokumentów krajowych i europejskich, w ramach, którego możliwa jest realizacja różnorodnych projektów współfinansowanych ze środków europejskich jest Regionalny Program Operacyjny(RPO) Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

W RPO o problemach społecznych i sposobach działania zmierzających do ich eliminacji mówi Oś priorytetowa IX- Włączenie społeczne, gdzie określone są cele szczegółowe i kierunki działań, które mogą być podejmowane w celu eliminacji niekorzystnych zjawisk społecznych. Należy również wskazać, że w Strategię rozwiązywania problemów społecznych wpisują się także działania z zakresu pomocy społecznej wynikające z założeń innych dokumentów, dzięki którym prowadzona jest polityka społeczna państwa. Dokumenty te wskazują na potrzebę inwestowania w rozwój potencjału społecznego przez poprawę jakości usług edukacyjnych, zmniejszenie skali ubóstwa, czy zwiększenie poziomu bezpieczeństwa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem określającym kierunki działań Powiatu Pajęczańskiego w zakresie lokalnej polityki społecznej. W kierunki strategii wpisują się założenia programów, których realizacja jest zadaniem samorządu powiatowego m.in.: Powiatowy

program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, Program rozwoju pieczy zastępczej dla powiatu pajęczańskiego na lata 2015-2017, Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie pajęczańskim na lata 2011-2016, Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu pajęczańskiego na lata 2010-2020. Są to programy szczegółowo opisujące dany obszar pomocy społecznej, obejmują one w porównaniu ze strategią krótsze odcinki czasowe. Konieczność wpisania ich kierunków w założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalne planowanie działań w poszczególnych sektorach pomocy społecznej, ich skoordynowanie i efektywne realizowanie. Realizacja tych programów przyczynia się do realizacji wskazanych w Strategii celów i kierunków wzmocniających potencjał społeczny powiatu.

Poprzednia Strategia obejmowała lata 2006-2015, w tym okresie nastąpiło wiele zmian społecznych, pojawiły się nowe problemy społeczne, ale i nowe narzędzia ich rozwiązywania. Poniższe opracowanie przybliży kategorię problemów społecznych dotyczących społeczności naszego powiatu oraz możliwości ich rozwiązania. Przedstawia wynikające z analizy mocne i słabe strony polityki społecznej, szanse i zagrożenia dla rozwiązania istniejących w powiecie problemów społecznych.

2.2. Położenie geograficzne, sytuacja demograficzna powiatu

Powiat Pajęczański powstał w 1999 roku na mocy ustawy zmieniającej strukturę administracyjną państwa. Powiat położony jest w południowej części województwa łódzkiego, na pograniczu Wyżyny Małopolskiej, Niziny Wielkopolskiej, na północnym skraju Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Od strony południowej i zachodniej powiat okala dolina i przełom rzeki Warty.

Powiat pajęczański graniczy z 5 powiatami:

- radomszczańskim na wschodzie;
- częstochowskim i kłobuckim należącymi do województwa śląskiego, na południu;
- wieluńskim na zachodzie;
- bełchatowskim na północnym wschodzie

W skład powiatu pajęczańskiego wchodzi osiem gmin; dwie gminy miejsko-wiejskie: Pajęczno z siedzibą Starostwa oraz Działoszyn, a także sześć gmin wiejskich: Kiełczygłów, Nowa Brzeźnica, Rząśnia, Siemkowice, Strzelce Wielkie i Sulmierzyce (tab. I).

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu pajęczańskiego

Wyszczególnienie	Jednostki zasadniczego podziału terytorialnego			Powierzchnia w km ²	Ludność			
	gminy ogółem	gminy			miejska		wiejska	
		miejsko-wiejskie	wiejskie		2012 r.	2013r.	2012 r.	2013r.
Powiat ogółem	8	2	6	804	13081	12984	39619	39549

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Pajęcznie.

Rysunek 1 Podział administracyjny powiatu

Źródło : internet

Pod względem liczby mieszkańców powiat pajęczański zajmuje 12 pozycję w województwie łódzkim. Obszar powiatu zamieszkuje ponad 52 tys. osób, co stanowi 2,09 % ogółu ludności województwa (tab. 2).

Tabela 2. Powierzchnia i ludność wg. gmin w powiecie pajęczańskim na dzień 31.12.2013 roku

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Sołectwa	Miejscowości	Ludność			
				ogółem	na 1 km ²	przyrost naturalny	kobiety na 100 mężczyzn %
Powiat ogółem	804	121	207	52 533	65	-134	101
Gmina Pajęczno	114	20	31	11759 w tym: 6811 miasto, 4948 wieś	103	-2	103
Gmina Działoszyn	121	15	23	12 872 w tym: 6173 miasto, 6699 wieś	106	-20	100
Gmina Kielczygłów	87	14	31	4198	48	-21	98
Gmina Nowa Brzeźnica	135	15	38	4729	35	-16	99
Gmina Rzęśnia	86	14	17	4851	56	-15	102
Gmina Siemkowice	100	15	22	4854	49	6	100
Gmina Strzelce Wielkie	78	14	14	4713	60	-42	101
Gmina Sulmierzyce	83	14	27	4557	55	-24	103

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, [vnrvr. stat.gov.pl](http://vnrvr.stat.gov.pl), dostępny dnia 07 grudnia 2013 r.

Siedziba powiatu - miasto Pajęczno na koniec roku 2013, według danych GUS liczyło ponad 6 800 mieszkańców, a więc zalicza się do miast małych. Liczba ludności miejskiej i wiejskiej w powiecie wynosi odpowiednio: 12 984 oraz 39 549 mieszkańców. Cechą charakterystyczną powiatu jest też słabe zaludnienie. Wskaźnik zaludnienia, wynoszący 65 osób na km², należy do jednego z najniższych w

województwie. Gęstość zaludnienia w województwie łódzkim w końcu 2013 r. wyniosła 138 osób na 1 km², natomiast dla Polski wskaźnik ten wyniósł 123 osoby na 1 km kwadratowy.

Tabela 3. Ludność w poszczególnych gminach według wieku ekonomicznego

Wyszczególnienie	Struktura ludności w liczbach					
	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Powiat ogółem	9938	9686	32 888	32793	9874	10054
Pajęczno	2181	2172	7462	7378	2140	2209
Działoszyn	2493	2422	8205	8175	2230	2275
Kielczygłów	717	694	2552	2557	936	947
Nowa Brzeźnica	840	804	3006	3000	913	925
Rząśnia	1006	964	2927	2957	934	930
Siemkowice	1013	995	2925	2926	915	933
Strzelce Wielkie	856	820	2981	2984	903	909
Sulmierzyce	832	815	2830	2816	903	926

Źródło: Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, \nrv.slat.yov.pl. dostęp dnia 07 grudnia 2013 r.\

Jak wynika z tabeli 3. w społeczeństwie powiatu przeważa ludność w wieku produkcyjnym. W 2013 roku liczba osób młodych, w wieku przedprodukcyjnym jest minimalnie niższa od ludności w okresie emerytalnym. Natomiast na przestrzeni lat 2012-2013 zauważalny jest dość istotny spadek liczby osób młodych w strukturze mieszkańców powiatu ogółem jak i w poszczególnych gminach. Jednocześnie można zaobserwować wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Te procesy związane są z ogólnym, ujemnym przyrostem naturalnym w powiecie pajęczańskim i starzeniem się ludności oraz najprawdopodobniej migracja zarobkowa osób młodych.

3.CZĘŚĆ I DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ

3.1.Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej

Zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym, powiat realizuje określone zadania publiczne. Szczegółowe zadania dotyczące pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 930). Pomoc społeczną w skali powiatu zgodnie z ustawą o pomocy społecznej świadczą wyspecjalizowane instytucje tj. ośrodki pomocy społecznej podległe władzom gmin oraz od 01.01.1999 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - jednostka podległa władzom powiatu.

Ustawa przypisuje tym instytucjom określone kompetencje realizowane w postaci zadań własnych samorządu gminnego i powiatowego oraz zadań zleconych samorządom przez administrację rządową.

Pełna realizacja tych zadań jest możliwa tylko w partnerskim współdziałaniu z otoczeniem tj. oświatą, służbą zdrowia, sądem, policją, prokuraturą, kościołem. Zależy też od aktywności społecznej przejawiającej się np. w inicjatywach, czy istnieniu i działaniu organizacji pozarządowych realizujących zadania w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Do podstawowych zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art.159 ust.1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
- 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 8) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 9) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 10) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 11) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 12) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;

- 13) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 14) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 15) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust.1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 4) udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Ustawodawca powierzając Powiatowi opisane wyżej zadania uznał, że to samorząd będzie lokalnym liderem polityki społecznej państwa, będzie zabiegał i planował, aby w tych obszarach zapewnić mieszkańcom odpowiednie wsparcie. Jednocześnie prawodawca wskazał w ustawie o pomocy społecznej sytuacje, które pozwalają mieszkańcom na korzystanie ze wsparcia.

Powody przyznawania pomocy określone w ustawie o pomocy społecznej:

- 1) ubóstwo
- 2) sieroctwo
- 3) bezdomność
- 4) bezrobocie
- 5) niepełnosprawność
- 6) długotrwała lub ciężka choroba
- 7) przemoc w rodzinie
- 8) potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi
- 9) potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności
- 10) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
- 11) trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art.159 ust.1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach
- 12) trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- 13) alkoholizm lub narkomania

14) zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe

15) klęski żywiołowe lub ekologiczne

Są to sytuacje, które zmuszają osoby do korzystania ze wsparcia instytucjonalnego, często są to całe grupy społeczne znajdujące się w obszarze zagrożenia wykluczeniem społecznym wymagające wsparcia. Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest współwystępowanie tych problemów w obrębie jednej rodziny oraz ich trwałość. Różne instytucje podejmują działania mające na celu umożliwienie tym osobom wyjście z trudnych sytuacji, powrót do samodzielnego funkcjonowania oraz integrację ze środowiskiem, niestety nie zawsze z pozytywnym skutkiem. Z wyżej wymienionych powodów osoby potrzebujące korzystają z pomocy instytucji gminnych, jednak także powiat po części udziela wsparcia takim grupom osób.

Zadania realizowane przez powiat poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pajęcznie:

1) rehabilitacja społeczna, która ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym. Jest ona realizowana poprzez kształtowanie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych i zaradności osobistej. Ma na celu pobudzanie aktywności społecznej oraz likwidację wszelkiego typu barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie. Prowadzi do kształtowania w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji. Pomoc jest kierowana w szczególności do tych osób, które ze względu na swoją niepełnosprawność mają ograniczoną samodzielność i zdolność społecznej komunikacji. Powiat realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej finansowane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Rozszerzeniem wsparcia jest w ostatnich latach także realizacja pilotażowego Program „Aktywny Samorząd” jest to rozszerzenie działań powiatu poza zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej, polegające na likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową. Likwidacja bariery transportowej, likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, likwidacja barier w poruszaniu się i pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym;

2) piecza zastępcza poprzez organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Podstawowym obowiązkiem rodziny zastępczej jest zaspokojenie potrzeb dziecka przyjętego pod opiekę, zapewnienie mu warunków rozwoju i wychowania odpowiednio do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju; organizowanie wsparcia dla osób pełnoletnich usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze poprzez świadczenie pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie, usamodzielnienie.

3) pozostała działalność w zakresie udzielania wsparcia osobom dotkniętym przemocą, będącym w kryzysie, osobom opuszczającym placówki inne niż opiekuńczo- wychowawcze np. MOW, zakłady poprawcze, kierowanie do ŚDS, DPS oraz placówki, poradnictwo, inna pomoc świadczona pozostałym klientom Centrum.

Powiat pajęczański prowadzi ponadto:

Dom Pomocy Społecznej

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom pomocy społecznej zapewnia całodobową opiekę oraz

zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne i religijne na poziomie obowiązującego standardu.

Powiat prowadzi Dom Pomocy Społecznej w Bobrownikach dla 34 osób w podeszłym wieku. Uruchomiony został w październiku 2000 roku w zaadaptowanym na ten cel budynku po byłej szkole podstawowej. Nieduża liczba miejsc (34) zapewnia bardziej indywidualne podejście do mieszkańca, w porównaniu do dużych ponad stuosobowych domów, chociaż przez to koszt pobytu nie należy do niskich. Należy w tym miejscu wskazać, że liczba miejsc jest wystarczającą odpowiedzią na obecne potrzeby gmin powiatu pajęczańskiego. Decyzje kierujące do Domu Pomocy Społecznej w Bobrownikach wydają właściwie terytorialnie Ośrodki Pomocy Społecznej, decyzję o umieszczeniu w Domu Pomocy Społecznej wydaje Starosta Powiatu lub z jego upoważnienia dyrektor PCPR.

Pobyt w Domu Pomocy Społecznej jest odpłatny.

Zobowiązany do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- mieszkańiec domu pomocy społecznej – 70% własnego dochodu;
- małżonek, zstępni przed wstępnymi (np.: dzieci na rzecz rodziców lub rodzice na rzecz dzieci);
- gmina, z której osoba jest skierowana do domu pomocy społecznej, przy czym osoby spokrewnione i gminy nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec ponosi pełną odpłatność.

W 2014 r. wpłynęło 9 wniosków, w 2015 r. 14 wniosków o umieszczenie w DPS w Bobrownikach. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone, jeden rozpatrzono odmownie.

Tabela 4. Stan mieszkańców w domu pomocy społecznej

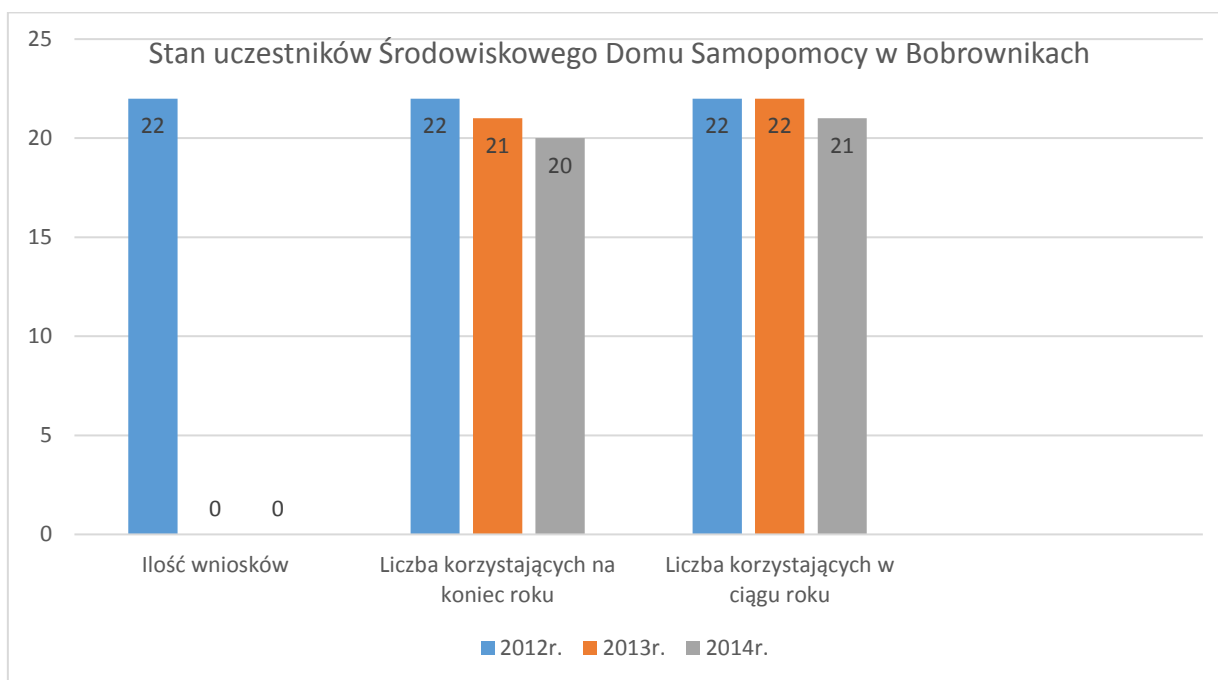
	2012 r.	2013r.	2014r.
Ilość wniosków dot. umieszczenia	14	10	9
Liczba mieszkańców na koniec roku	34	32	34
Liczba mieszkańców w ciągu roku	43	42	42

Środowiskowy Domu Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bobrownikach jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, który wspiera rodzinę przez objęcie osoby skierowanej działaniami polegającymi na nauce, rozwijaniu i podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym; w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i umiejętności społecznych. W Bobrownikach prowadzony jest ŚDS dla 20 uczestników. Zapewnia osobom skierowanym wsparcie przez co najmniej 5 dni w tygodniu, w postaci treningów samoobsługi i umiejętności społecznych. Decyzję o skierowaniu i ustaleniu odpłatności za usługi ŚDS wydaje Starosta Powiatu lub z jego upoważnienia dyrektor PCPR. W 2015 r. ze wsparcia świadczonego w ŚDS korzystało 20 osób.

Tabela 5. Stan uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Bobrownikach

	2012 r.	2013r.	2014r.
Ilość wniosków	22	-	-
Liczba korzystających na koniec roku	22	21	20
Liczba korzystających w ciągu roku	22	22	21

3.2. Zadania powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym

Zadania obejmujące zakres pomocy osobom niepełnosprawnym określone zostały w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 ze zm.)

Do zadań powiatu należy przede wszystkim:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - rehabilitacji społecznej,
 - rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
 - przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
- 3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji;
- 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;

6a) finansowanie z Funduszu PFRON wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone we właściwej ustawie, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych, jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;

7) dofinansowanie:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przekazywane osobom niepełnosprawnym,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacji dzieci i młodzieży
- usług tłumacza języka migowego lub tłumacza- przewodnika;

8) dofinansowywanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;

9) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;

9a) przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej, albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;

9b) realizacja zadań, o których mowa w art. 26d i art. 26e właściwej ustawy;

9c) zlecenie zadań zgodnie z art.36 właściwej ustawy;

10) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo- rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;

11) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;

12) doradztwo organizacyjno- prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;

13) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej są realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy. Natomiast zadania powiatu dotyczące rehabilitacji społecznej są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Obydwa podmioty są jednostkami organizacyjnymi powiatu, realizującymi jego ustawowe obowiązki odpowiednio w obszarach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałaniu bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy. Niewątpliwie niepełnosprawność, ale także długotrwała lub ciężka choroba, która utrudnia, a czasem uniemożliwia sprawne funkcjonowanie w środowisku, jest jednym z kluczowych problemów społecznych, problemem takim jest także niesprawność uniemożliwiająca naukę dziecku, które posiada specyficzne potrzeby edukacyjne. Dziecko z niepełnosprawnością, która nie pozwala na uczestniczenie w zwykłym toku edukacyjnym, wymaga stworzenia specjalnych warunków, czasem dostosowania wymogów do możliwości ucznia. Takie dzieci nie zawsze legitymują się orzeczeniem wydanym przez powiatowy

zespół orzekający o niepełnosprawności, legitymują się za to orzeczeniem wydanym przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną na potrzeby związane z edukacją dziecka. Także długotrwała choroba, czyli choroba przewlekła, jak sama nazwa wskazuje nie jest stanem przejściowym, lecz wiąże się z dolegliwościami, które nie mijają, ale utrzymują się przez długi okres czasu, a w miarę jego upływu często nasilają. Wpływa to na funkcjonowanie człowieka w każdej sferze życia codziennego, które zostaje całkowicie podporządkowane chorobie. Negatywne skutki długotrwałej choroby powodują obniżenie sprawności fizycznej, pogorszenie samopoczucia, ograniczenia w podjęciu zatrudnienia, kontaktach społecznych. Taki stan organizmu, utrzymujący się przez dłuższy czas wywołuje niepewność, bezsilność, frustrację i wiele innych negatywnych emocji, skutkiem czego są nierzadko zaburzenia w sferze psychicznej, prowadzące niekiedy do depresji. Towarzyszące długotrwałej chorobie dolegliwości zdrowotne wymagają zwykle dużych nakładów finansowych, potrzebę długoterminowej opieki lekarskiej, co wiąże się z pogorszeniem kondycji finansowej, w związku ze zwiększeniem wydatków na leczenie czy rehabilitację. Konsekwencją przewlekłych problemów ze zdrowiem bywa często niepełnosprawność. Pojęcie niepełnosprawności obecnie ewoluuje i zaczyna być rozumiane już jako nie tylko stan organizmu, ale bardziej jako rzeczywistość powodująca niesprawność, blokująca naturalną aktywność człowieka; stąd dziś mówimy częściej o osobach „z niepełnosprawnością” niż jako o osobach niepełnosprawnych.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (tj. Dz. U. 2011, Nr127, poz.721 z późn. zm.) mówi, że „niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

W związku z powyższym, możemy mówić o dwóch grupach osób niepełnosprawnych, są to: osoby niepełnosprawne prawnie czyli te, których dotyczy - potwierdzona orzeczeniem wydanym przez odpowiedni organ do tego uprawniony niepełnosprawność i osoby niepełnosprawne, które subiektywnie odczuwają ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności właściwie do swojego wieku, czyli po prostu uważają się za chore, czyli niesprawne.

W Polsce orzeczenia o niepełnosprawności wydawane są do celów rentowych przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także komisje podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz do celów pozarentowych przez powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r. Według powyższej ustawy niepełnosprawność podlega stopniowaniu, ustawa ustala trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

W powiecie pajęczańskim wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Powiatowy Zespół wydaje orzeczenia:

- 1) o niepełnosprawności (dla osób do 16. roku życia),
- 2) o stopniu niepełnosprawności (powyżej 16. roku życia),
- 3) o wskazaniach do ulg i uprawnień (dla osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy),
- 4) karty parkingowe,

5) Starosta wydaje legitymacje dokumentujące niepełnosprawność

Zainteresowane osoby mogą składać wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności dla celów:

- szkolenia,
- odpowiedniego zatrudnienia,
- korzystania z rehabilitacji,
- z systemu pomocy społecznej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych),
- uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego,
- korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów

Tabela 6. Ilość wniosków i wydanych orzeczeń o niepełnosprawności

L.p.		lata		
		2012	2013	2014
1	Ilość przyjętych wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności	677	635	558
2	Ilość wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	591	558	525
3	ilość orzeczeń o niezaliczeniu do stopnia niepełnosprawności	8	6	10
4	ilość orzeczeń o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	9	9	14
5	Ilość wniosków o orzeczenie niepełnosprawności (do 16 roku życia)	110	80	81
6	Ilość wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych (do 16 roku życia)	67	78	84
7	Ilość wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych (do 16 roku życia)	25	8	11
8	ilość orzeczeń o odmowie zaliczenia do osób niepełnosprawnych (do 16 roku życia)	-	-	1

W 2012 roku najczęstszą przyczyną niepełnosprawności wśród osób powyżej 16 roku życia były choroby układu ruchu (25,5%) oraz choroby układu oddechowego i krążenia (25%). Często występują też schorzenia określane jako „inne”, w tym m.in. endokrynologiczne i metaboliczne (12,5%) oraz choroby neurologiczne (ponad 11%).

W 2012 roku wśród osób do 16 roku życia choroby neurologiczne stanowią (22%). Obserwuje się tutaj duży wzrost w stosunku do roku poprzedniego (o 10%). Dużą grupę stanowią też choroby układu oddechowego i krążenia (15%), schorzenia oznaczone jako „inne”, w tym m. in. endokrynologiczne i metaboliczne (15%) oraz choroby układu ruchu (blisko 15%). W porównaniu do roku poprzedniego notuje się spadek liczby dzieci zaliczanych do osób niepełnosprawnych z powodu chorób układu oddechowego (o 9%), natomiast w przypadku chorób układu ruchu rysuje się wzrost o 5%.

Na uwagę zasługuje tutaj również fakt, że 9% dzieci zaliczono do osób niepełnosprawnych ze względu na schorzenia oznaczone jako całościowe zaburzenia rozwojowe, gdzie w roku poprzednim było to 4%.

W 2013 roku niepełnosprawność wśród osób dorosłych orzekano najczęściej z powodu upośledzenia narządu ruchu (30%), chorób układu oddechowego i krążenia (20%) oraz choroby neurologiczne (ponad 13%). W porównaniu do roku poprzedniego notuje się procentowy wzrost liczby osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności ze względu na choroby układu ruchu (o 4,5%) i choroby neurologiczne (o 2%). Spadek natomiast notuje się wśród osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności ze względu na choroby układu oddechowego i krążenia (o 5%).

Jeżeli chodzi o zależność stopnia niepełnosprawności od rodzaju schorzenia to przedstawia się to następująco: znaczny stopień niepełnosprawności dominuje w przypadku schorzeń neurologicznych, który został ustalony w 61% orzeczeń z tą przyczyną niepełnosprawności. Umiarkowany stopień orzekany jest najczęściej w przypadku orzeczeń o zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności ze względu na choroby układu ruchu (56%). Natomiast stopień lekki orzekano najczęściej w przypadku schorzeń dotyczących zaburzeń głosu, mowy i chorób słuchu (71%) oraz chorób narządu wzroku (44%).

U osób do 16 roku życia najczęstszą przyczyną orzekania stopnia niepełnosprawności są choroby neurologiczne (23%). Dużą grupę stanowią też schorzenia oznaczone jako „inne”, w tym m.in. schorzenia endokrynologiczne i metaboliczne (16,5%), choroby układu oddechowego i krążenia (15,5%). W porównaniu do roku poprzedniego liczby te są zbliżone.

Na uwagę zasługuje fakt, że ponad 11,5% dzieci zaliczono do osób niepełnosprawnych ze względu na schorzenia oznaczone jako całościowe zaburzenia rozwojowe, gdzie w roku 2012 orzeczeń wydanych ze względu na te schorzenia było 9%.

W roku 2014 najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności wśród osób powyżej 16. roku życia są choroby układu ruchu (prawie 36%), a także choroby układu oddechowego i krążenia (18%). W porównaniu do roku poprzedniego notuje się procentowy wzrost liczby osób zaliczanych do stopnia niepełnosprawności ze względu na choroby układu ruchu (o 6%). Spadek natomiast notuje się wśród osób zaliczanych do stopnia niepełnosprawności ze względu na choroby układu oddechowego i krążenia (o 2%), ale nadal jest to druga w kolejności przyczyna zaliczenia do stopnia niepełnosprawności. Osoby uzyskujące orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności to w większości osoby chorujące neurologicznie (ponad 23%). Umiarkowany stopień orzekany jest najczęściej w przypadku chorób układu ruchu (49%). Choroby narządu ruchu dominują również w orzeczeniach o lekkim stopniu niepełnosprawności (29%).

W przypadku orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych (do 16. roku życia) większą grupę stanowią choroby neurologiczne (16,5%) oraz schorzenia narządu ruchu (15%). Dużą grupę stanowią też schorzenia oznaczone jako „inne”, w tym między innymi schorzenia endokrynologiczne i metaboliczne (12%), choroby układu oddechowego i krążenia (11%).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pajęcznie realizuje wobec osób niepełnosprawnych zadania określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997r. (tj. Dz. U. 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)

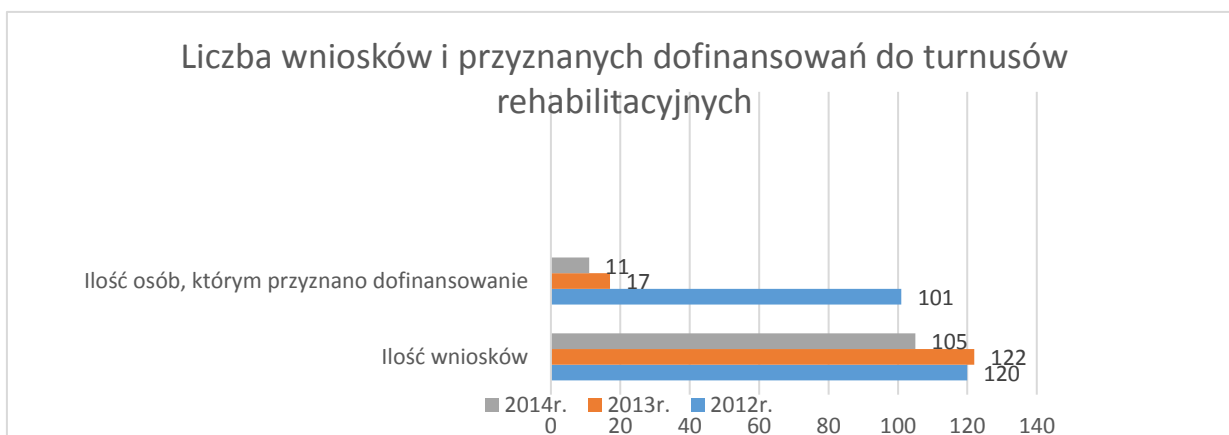
Z pomocy ustawowej mogą skorzystać jedynie osoby legitymujące się właściwym i ważnym orzeczeniem. Pomoc kierowana do tych osób jest różną formą rehabilitacji społecznej.

Pomoc ta jest finansowana ze środków PFRON przeznaczonych na powiat przez Prezesa PFRON, zgodnie z ustawowym algorytmem, taki sposób podziału środków nie jest realną odpowiedzią na wnioskowane potrzeby osób niepełnosprawnych. Część wniosków jest rozpatrywana negatywnie z uwagi na niedobory finansowe, należy też wskazać, że niepełnosprawni po uzyskaniu informacji o braku środków finansowych niejednokrotnie rezygnują ze składania wniosków.

Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji, połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie społecznych umiejętności uczestników.

Tabela 7. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych

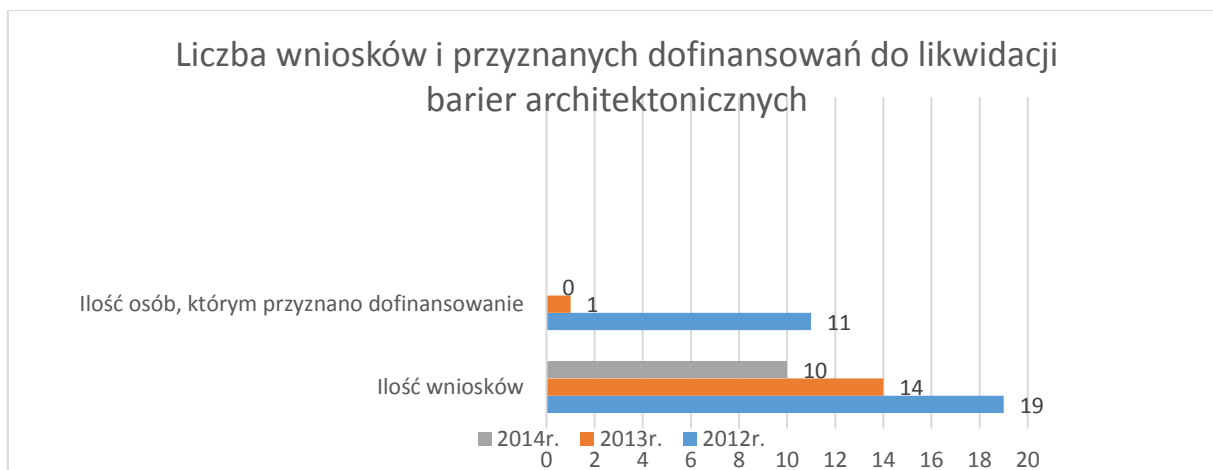
	2012r.	2013r.	2014r.
ilość wniosków	120	122	105
ilość osób, którym przyznano dofinansowanie	101	17	11

Bariery architektoniczne- to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i jego najbliższym otoczeniu, które uniemożliwiają lub utrudniają normalne funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym.

Tabela 8. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych

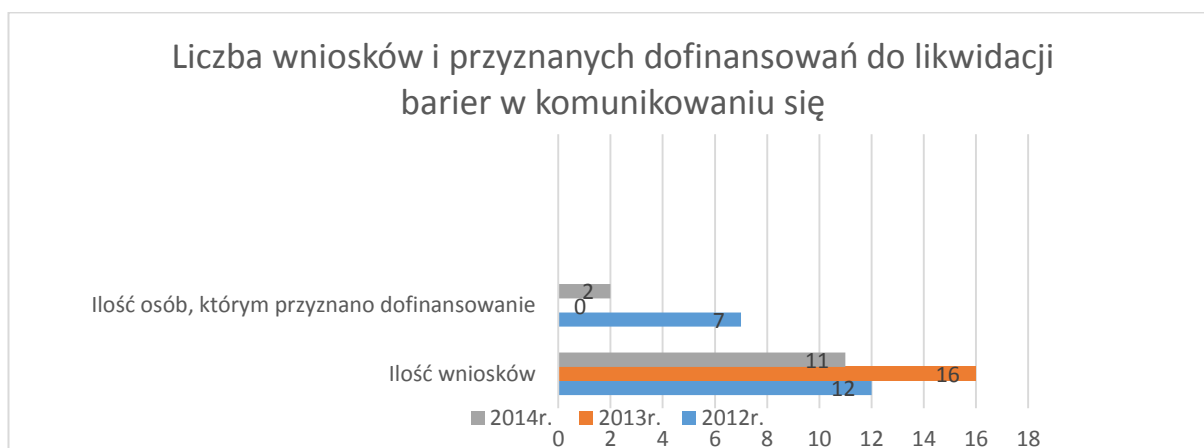
	2012r.	2013r.	2014r.
ilość wniosków	19	14	10
ilość osób, którym przyznano dofinansowanie	11	1	0

Bariery w komunikowaniu się- to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się.

Tabela 9. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do likwidacji barier w komunikowaniu się

	2012r.	2013r.	2014r.
ilość wniosków	12	16	11
ilość osób, którym przyznano dofinansowanie	7	0	0

Barierę techniczną - to rozwiązania techniczne, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom niepełnosprawnym normalne funkcjonowanie w życiu codziennym możliwe do zlikwidowania poprzez zamontowanie dodatkowego oprzyrządowania, innego rozwiązania technicznego.

Tabela 10. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do likwidacji barier technicznych

	2012r.	2013r.	2014r.
ilość wniosków	2	7	11
ilość osób, którym przyznano dofinansowanie	2	3	8

Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze - polega na dofinansowaniu zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych ułatwiających osobie niepełnosprawnej codzienne życie.

Tabela 11. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

	2012r.	2013r.	2014r.
ilość wniosków	298	412	362
ilość osób, którym przyznano dofinansowanie	290	346	316

Tabela 12. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny

	2012r.	2013r.	2014r.
ilość wniosków	6	3	2
ilość osób, którym przyznano dofinansowanie	4	2	1

Pilotażowy program „Aktywny Samorząd” – porozumienie z łódzkim oddziałem PFRON

Samorząd Powiatu Pajęczańskiego, zgodnie z zawartym z łódzkim oddziałem PFRON porozumieniem z dnia 04 czerwca 2012 roku Nr O-05/10/AS/2012, był realizatorem pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”. Porozumienie, którego wykonaniem zajmował się PCPR w Pajęcznie, pozwoliło na rozszerzenie działań powiatu poza zadania wynikające wprost z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W porozumieniu wskazane zostały nowe obszary i zadania, które powiat mógł realizować z środków wskazanych w porozumieniu.

W 2012 roku w ramach programu „Aktywny Samorząd” wpłynęło 9 wniosków, w tym :

1. Obszar C – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym - 1 wniosek
2. Obszar D – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym - 8 wniosków
 - zawarto 9 umów, dofinansowanie otrzymało 9 osób,

W 2013 roku w ramach programu „Aktywny Samorząd” wpłynęło 17 wniosków, dla 19 zadań w tym :

1. Moduł I obszar A zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B - 1 wniosek
2. Moduł I obszar B zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania - 5 wniosków
3. Moduł I obszar B zadanie 2 - dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania - 2 wnioski
4. Moduł I obszar C zadanie 3- pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne 1 wniosek
5. Moduł I obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej- 2 wnioski
6. Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym - 8 wniosków
 - zawarto 15 umów, dofinansowanie otrzymało 15 wnioskodawców , wydatkowano kwotę

W 2014 roku w ramach programu „Aktywny Samorząd” wpłynęło 21 wniosków, w tym :

1. Moduł I obszar A zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B- 1 wniosek

2. Moduł I obszar B zadanie 1, zadanie 2 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania , dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania - 3 wnioski
3. Moduł I obszar C zadanie 1 - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym - 4 wnioski
4. Moduł I obszar C zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym - 1 wniosek
1. Moduł I obszar C zadanie 3- pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne - 3 wnioski
2. Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym- 9 wniosków

•zawarto 18 umów, wypłacono 18 świadczeń

Na terenie powiatu istnieją także stowarzyszenia działające na rzecz osób z niepełnosprawnością, m. in.:

1. Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „ Nie jesteś sam” w Pajęcznie
2. Nasz Promyk w Działoszynie
3. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intellektualnie „Uśmiechem malowane”

Mają one na celu wspieranie i pomoc osobom niepełnosprawnym w trosce o ich godne życie w społeczeństwie. Najczęściej realizują działania integracyjne oraz wspierają finansowo swoich członków w ramach szeroko rozumianej rehabilitacji.

3.3.Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Zadania powiatu obejmujące zakres pomocy osobom dotkniętymi przemocą w rodzinie określone zostały między innymi w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390)

Do zadań własnych powiatu należy :

- 1)opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2)opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3)zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1)tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;

2)opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Przemoc jest zjawiskiem, które pojawia się we wszystkich grupach społecznych, jest istotnym problemem rozpatrywanym przez specjalistów w różnych perspektywach. Przemoc stosowana wobec członków rodziny, to zjawisko szczególnie niebezpieczne z uwagi na więzi łączące domowników, na rolę, jaką w życiu człowieka winien odgrywać dom rodzinny. Najczęściej ofiarami przemocy domowej są kobiety, dzieci oraz osoby starsze. Zauważalnym jest, że domownicy niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny.

Z pracy organów zajmujących się tematyką pomocy społecznej m.in. policji, Ośrodków Pomocy Społecznej, Sądu Rejonowego, kuratorów, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wynika, iż przemoc w rodzinie jest zjawiskiem obecnym w życiu mieszkańców powiatu.

Na poczucie bezpieczeństwa obywateli wpływ ma również poczucie, że w powiecie istnieje sieć instytucji gwarantujących pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem lub dotkniętym przemocą, jak również wysoki poziom wykrywalności przestępstw przez odpowiednie służby.

W powiecie pajęczańskim w gminach funkcjonują Zespoły Interdyscyplinarne, których członkowie służą pomocą osobom pokrzywdzonym przestępstwem, ściganiem przestępczości zajmują się funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji.

Tabela 13. Liczba przestępstw na terenie powiatu w podziale na ich rodzaje

Kategoria przestępstwa	2012	2013	2014
Rozbój	7	2	4
Bójka, pobicie	8	5	2
Kradzież mienia	185	139	81
Kradzież z włamaniem	53	53	43
Uszkodzenie mienia	47	39	32
Narkomania	13	14	17
Nietrzeźwość	277	239	117

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Pajęcznie w 2014 roku przeprowadzono 902 interwencje domowe, z czego w stosunku do 27 z nich wykonano czynności w ramach procedury „ Niebieskiej Karty”.

Tabela 14. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na przestrzeni lat 2012-2014

Kategoria przestępstwa	2012	2013	2014
Liczba przeprowadzonych postępowań z zakresu przemocy domowej z art. 207 kk	61	54	48
Liczba przeprowadzonych postępowań z zakresu procedury „ Niebieskiej Karty”	46	69	76
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	922	908	902
Liczba interwencji, w których wdrożono procedurę „ Niebieskiej karty”	11	35	27

Tabela 15. Liczba wniosków skierowanych przez policję do innych instytucji

wyszczególnienie		lata		
		2012	2013	2014
Wnioski, zawiadomienia, interwencje skierowane do instytucji i organizacji	sądów rodzinnych	30	61	72
	placówek oświaty i wychowania	0	0	7
	służby zdrowia i opieki społecznej	0	0	1
	wszelkich typów poradni	0	0	0
	innych instytucji i organizacji	0	8	30
ujawnieni nieletni	pod wpływem narkotyków	0	0	2
	pod wpływem alkoholu	5	48	19
	członkowie subkultur młodzieżowych	0	25	39
	uciekierzy z domów rodzinnych	0	1	2
	uciekierzy z placówek – op.- wych., MOW-ów, MOS-ów	0	14	5
	uciekierzy ze schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych	0	0	0
	prostyтуujący się	0	0	0
spotkania z młodzieżą		85	93	158
spotkania z pedagogami		69	76	220

Działania związane z prowadzeniem spraw przemocowych w gminach przez zespoły interdyscyplinarne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Ilość spraw prowadzonych przez zespoły interdyscyplinarne

Działanie	Gmina	Lata		
		2012	2013	2014
Prowadzenie spraw dot. przemocy domowej przez zespoły interdyscyplinarne	Pajęczno	8	12	17
	Działoszyn	5 osób	18	26
	Strzelce Wielkie	6	tak	19
	Siemkowice	11	8	22
	Sulmierzyce	7	34	11
	Kiełczygłów	5	8	9
	Rząśnia	16	34	42
	Nowa Brzeźnica	2	7	9
Praca z osoba doznającą przemocy, praca socjalna, realizacja procedury	Pajęczno	8	12	tak
	Działoszyn	5 osób	55	26
	Strzelce Wielkie	6	tak	19

„ Niebieskiej karty”	Siemkowice	11	8	22
	Sulmierzyce	3	16	11
	Kiełczygłów	5	8	9
	Rząśnia	10	34	42
	Nowa Brzeźnica	2	7	8

3.4. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Zadania z zakresu pieczy zastępczej powiat realizuje na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 (tj. Dz.U. z 2015r. poz. 332 ze zm.).

Do zadań własnych powiatu należy przede wszystkim:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo- wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 46 właściwej ustawy;
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo- wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 właściwej ustawy;
- 15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8. właściwej ustawy;

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu , o którym mowa w art.187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust.3 w/w ustawy

Organizacja pieczy zastępczej leży w gestii powiatu. Powiat wyznacza organizatora pieczy zastępczej na swoim terenie. Piecza zastępcza jest sprawowana nad dziećmi w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Kierując się zasadą, która wskazuje, że naturalnym i najbardziej właściwym dla prawidłowego rozwoju dziecka środowiskiem wychowawczym jest rodzina, należy przyjąć, że jedną z najbardziej efektywnych i pożądanych strategii ochrony i pomocy dzieciom pozbawionym naturalnej i prawidłowo funkcjonującej rodziny, jest popularyzowanie i rozwijanie rodzinnej opieki zastępczej. Należy podkreślić, że umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Gdy dziecko zostanie pozbawione możliwości rozwoju w rodzinie naturalnej, należy w pierwszej kolejności dążyć do zapewnienia mu rodzinnej formy opieki zastępczej, jako najbardziej optymalnej dla jego rozwoju. Jednocześnie ważne jest, aby prowadzić pracę z rodziną naturalną dziecka w celu przywrócenia jej zdolności opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z polskim systemem prawnym przed samorządem gminnym oraz powiatowym postawiono główne zadania, których celem jest zapewnienie dzieciom właściwej opieki i wychowania.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zobowiązana jest do działań z zakresu profilaktyki rodzinnej, pracy z naturalną rodziną, wspierania i podtrzymywania możliwości wychowawczych i opiekuńczych rodzin biologicznych na swoim terenie. Działania gminy zmierzają do zabezpieczenia dziecka przed sytuacją odebrania go rodzicom i ograniczeniem im praw rodzicielskich. Są one realizowane przez gminne instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Gminy mogą prowadzić wczesną profilaktykę dla rodzin z krótkim stażem, organizować środowiskowe formy opieki pozarodzinnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. W systemie wsparcia ważnym elementem jest utworzenie stanowiska asystenta rodziny na potrzeby bezpośredniej pracy z rodziną biologiczną. To wsparcie kierowane jest wyłącznie do rodzin, które nie zapewniają wychowywanym dzieciom właściwych warunków wychowawczych, wymagają w tym zakresie wsparcia zewnętrznego. Samorząd gminny, ma więc przeciwdziałać sytuacjom prowadzącym do umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Tą działalność samorządu kierowaną do rodzin ustawa nazywa wspieraniem rodziny. W sytuacji, gdy udzielone przez samorząd gminny wsparcie nie będzie przynosić oczekiwanych rezultatów,

ustawodawca przewidział umieszczanie dzieci w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. W związku z tym na gminy nałożono także obowiązek współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Samorząd powiatowy, zgodnie z wskazaniem ustawy, został wyznaczony w zakresie organizowania pieczy zastępczej. Do jego zadań podstawowych należy zapewnienie dzieciom opieki zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, także organizowanie pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki, przez wspieranie procesu usamodzielnienia. Powiat opracowuje 3-letnie programy dotyczące rozwoju pieczy zastępczej, zawierające między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, zapewnia warunki do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych. Prowadzi placówki opiekuńczo-wychowawcze, może także prowadzić placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym. Organizuje szkolenia, udziela wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia oraz udzielania poradnictwa. Jest zobowiązany do finansowania pieczy zastępczej oraz wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązanego do prowadzenia pracy bezpośredniej z rodzinami zastępczymi.

Na terenie powiatu pajęczańskiego, prócz rodzin zastępczych, w celu zapewnienia dzieciom tego wymagającym pieczy zastępczej funkcjonuje:

Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza typu Rodzinnego w Kiedosach

Zgodnie z ustawą placówka zapewnia ośmiorgu dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej całodobową opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego. Dziecko przebywa tam do czasu powrotu do rodziny biologicznej, umieszczenia w rodzinie adopcyjnej lub usamodzielnienia się.

Organizatorem pieczy zastępczej w powiecie pajęczańskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pajęcznie. W związku z tym Powiatowe Centrum wykonuje obowiązki wskazane w ustawie, a mianowicie:

- 1) prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) organizuje szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 3) zapewnia pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, a w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 4) prowadzi poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 5) dokonuje okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 6) zapewnia rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 7) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- 8) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

9) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Realizuje także wiele innych zadań przewidzianych przez ustawodawcę.

Wyżej wymienione zadania sprowadzają się do zapewnienia dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej jak najlepszych warunków rozwoju przez organizowanie różnych form pieczy i wspieranie ich działania. Najważniejszą formą pieczy zastępczej jest rodzina zastępcza. Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyróżnia trzy typy rodzin zastępczych:

Rodziny zastępcze spokrewnione, które tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodziny zastępcze niezawodowe tworzą małżonkowie lub osoby nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodziny zastępcze zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne również tworzą osoby nie będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Wszystkim rodzinom zastępczym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota 660 zł. miesięcznie w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej 1000 zł. miesięcznie gdy dziecko jest umieszczone w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka. Do podstawowego świadczenia zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przysługuje na każde niepełnoletnie umieszczone w rodzinie zastępczej dziecko także tzw. „dodatek 500 plus”, przysługują jeszcze inne świadczenia i dodatki m.in. dodatek z tytułu przyjęcia dziecka, mające charakter doraźny.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo- wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo- terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. Pomoc jest udzielana na wniosek osoby usamodzielnianej.

Poniższe tabele obrazują stan pieczy zastępczej w powiecie oraz środki finansowe przeznaczone przez powiat na pieczę zastępczą.

Tabela 17. Liczba rodzin zastępczych w powiecie pajęczańskim w latach 2012-2014.

Typy rodzin zastępczych	Liczba rodzin w latach		
	2012	2013	2014
Spokrewnione	18	19	18
Niezawodowe	17	18	17
Ogółem	35	37	35

Tabela 18. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w powiecie pajęczańskim w latach 2012-2014 (w tym dzieci pochodzące z innych powiatów i miast).

Typy rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach		
	2012	2013	2014
Spokrewnione	25	27	25
Niezawodowe	27	29	26
Ogółem	52	56	51

Tabela 19. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu pajęczańskiego, pochodzących z innych miast i powiatów w latach 2012-2014.

Typy rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach		
	2012	2013	2014
Spokrewnione	4	4	2
Niezawodowe	8	8	8
Ogółem	12	12	10

Tabela 20. Wydatki poniesione na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie powiatu pajęczańskiego w latach 2012-2014.

Typy rodzin zastępczych	Kwota świadczeń w latach		
	2012	2013	2014
Spokrewnione	148772,80	150897,02	144528,78
Niezawodowe	298002,07	305819,75	241804,62
Ogółem	446774,87	456716,77	386333,40

Tabela 21. Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów i miast.

Rodzaj opieki	Liczba dzieci w latach		
	2012	2013	2014
Rodzina zastępcza	11	17	16
Placówka opiekuńczo - wychowawcza	4	11	5
Ogółem	15	28	21

Tabela 22. Liczba dzieci w placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego w Kiedosach w latach 2012-2014 (w tym dzieci pochodzące z innych powiatów i miast).

	Placówka opiekuńczo- wychowawcza typu rodzinnego w Kiedosach		
	2012	2013	2014
liczba dzieci	10	10	9
Liczba dzieci z innych powiatów	6	6	5
średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w złotych	1671,79	1881,04	1916,80

Tabela 23. Wydatki powiatu na utrzymanie dzieci pochodzących z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów i miast.

Rodzaj opieki	Kwota świadczeń w latach		
	2012	2013	2014
Rodzina zastępcza	151054,13	165130,47	200666,28
Placówka opiekuńczo - wychowawcza	155166,80	393574,07	229248,52
Ogółem	306220,93	558704,54	429914,80

Tabela 24. Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapii, specjalistycznych ośrodków szkolno-wychowawczych.

Rodzaj opieki	Liczba osób objętych pomocą w latach		
	2012	2013	2014
Rodzina zastępcza	14	16	21
Placówka opiekuńczo-wychowawcza, Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii i Wychowawcze, Specjalne ośrodki Szkolno-Wychowawcze*	7	5	5
Ogółem	21	21	26

*również dzieci umieszczone na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Tabela 25. Wydatki powiatu na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i wychowawcze i specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze.

Rodzaj pomocy	Kwota świadczeń w latach		
	2012	2013	2014
Rodzina zastępcza	62210,83	99146,13	112795,50
Placówka opiekuńczo-wychowawcza, Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii i Wychowawcze, Specjalne ośrodki Szkolno-Wychowawcze*	46316,10	28651,70	28813,98
	108526,93	127797,83	141609,48

*w tym koszty zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej

3.5. Zadania powiatu w zakresie rynku pracy i promocji zatrudnienia

Przedstawione działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Powiat, są odpowiedzią na zapotrzebowanie mieszkańców w zakresie wsparcia bezpośredniego, mającego na celu doraźną pomoc, jednakże jak wskazuje praktyka, a także co wynika z naukowych opracowań, sama pomoc, jako reakcja na zaistniały kryzys, musi być uzupełniona szerszym wsparciem o charakterze programowym i długofalowym. Dlatego, bezpośrednio stosowana pomoc społeczna jest ściśle związana z wsparciem osób z niej korzystających, w zakresie podtrzymania zdolności tych osób w zakresie świadczenia pracy. Jak wskazują naukowe opracowania i przeprowadzane badania, problemy społeczne są nieodłącznie związane z tzw. bezrobociem. To zjawisko jest zarówno częstym powodem jak i efektem problemów społecznych, dotyczących daną osobę, czy rodzinę, jest najważniejszym problemem gospodarczym i społecznym w skali kraju. Boryka się z nim większość powiatów, w tym także społeczność powiatu pajęczańskiego; dlatego też ustawodawca postawił przed samorządami powiatowymi zadanie wskazania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych kierunków i działań zmierzających do minimalizowania skutków bezrobocia określając je programem promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Dane literaturowe podają, że gdyby nie występowało bezrobocie, sfera ubóstwa zmniejszyłaby się o ponad jedną trzecią. Już sama obecność w rodzinie jednej osoby bezrobotnej ponad dwukrotnie zwiększa zagrożenie ubóstwem, a przy większej liczbie bezrobotnych wskaźnik ubóstwa ulega jeszcze raz podwojeniu. Poważniejsze zagrożenie ubóstwem dotyczy rodzin, których głównym źródłem utrzymania są zasiłki dla bezrobotnych (ponad 80% osób z tych rodzin należy do najbiedniejszych). Bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub danej służbie albo innej pracy zarobkowej albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Często bezrobocie jest ściśle związane z ubóstwem i często jak niżej wskazano jest też przyczyną ubóstwa.

Występowanie osób bezrobotnych w gospodarstwie najbardziej więc pogarsza sytuację członków rodzin emeryckich i pracowniczych, a w mniejszym stopniu odczuwają zwiększenie zagrożenia rodziny rolników indywidualnych. Bezrobocie z pewnością też odbija się na statusie ekonomiczno-społecznym rodzin, wpływa na kondycję psychiczną członków rodziny, kształtuje ich perspektywy życiowe. Jeśli zaś chodzi o zagrożenie ubóstwem, to sprawą pierwszoplanową mogą okazać się uprawnienia do zasiłków i ich wysokość.

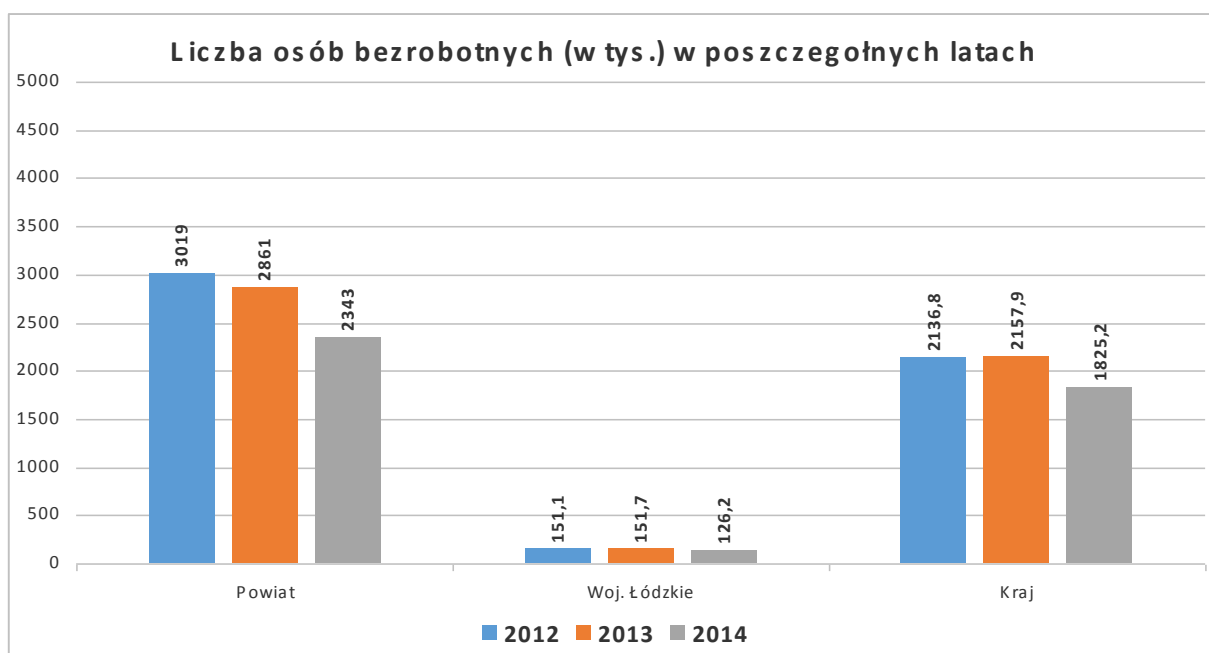
Kolejny istotny problem do rozwiązania wynika z faktu, że wśród zarejestrowanych bezrobotnych wysoki procent stanowią osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wobec których należy podejmować działania wsparcia przy zastosowaniu dostępnych instrumentów rynku pracy. Spory odsetek wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowią osoby długotrwale bezrobotne.

Należy podkreślić, że praca i integracja zawodowa stanowią najistotniejszy aspekt uczestnictwa ludzi w życiu społecznym. Długotrwale bezrobocie powoduje szybką degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, tym samym rozszerza strefę ubóstwa. Ponadto długotrwale bezrobocie stwarza zagrożenie wykluczeniem społecznym rodzin, sprzyja izolacji społecznej, wywołuje poczucie krzywdy, jednocześnie powoduje dezaktualizację lub wręcz utratę kwalifikacji zawodowych osoby bezrobotnej, często prowadzi do wzrostu zjawisk patologicznych.

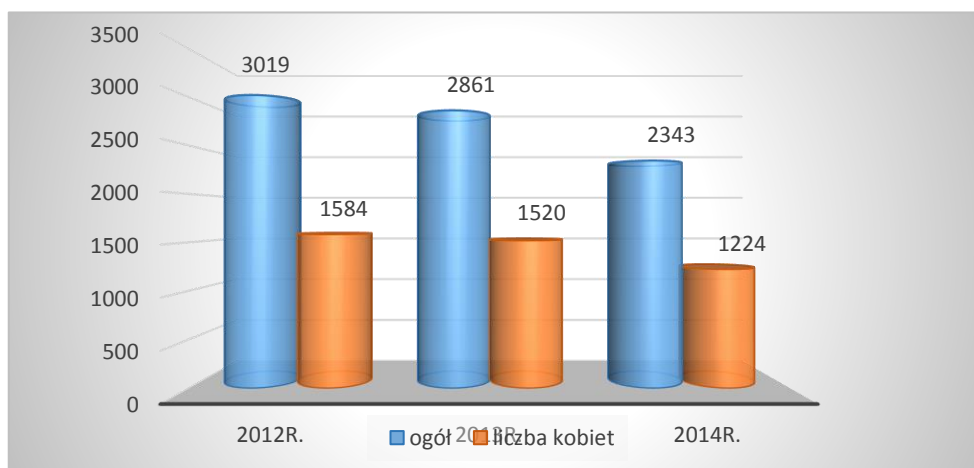
Poniższa tabela i wykres przedstawiają skalę bezrobocia w powiecie pajęczańskim na tle województwa łódzkiego. Dane te obrazują stan bezrobotnych w okresie trzyletnim, pokazują także istniejące tendencje i zmiany w całym badanym obszarze, pozwalają na umiejscowienie powiatu w odniesieniu do danych z terenu województwa i kraju.

Tabela 26. Stopa bezrobocia w powiecie pajęczańskim, województwie łódzkim i w kraju. Stan na dzień 31.12 w latach 2012-2014.

Stopa bezrobocia	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Powiat pajęczański	14,5 %	13,8 %	11,6 %
Województwo łódzkie	14,0 %	14,1 %	11,9 %
Kraj	13,4 %	13,4 %	11,5 %

Wykres : Liczba osób bezrobotnych w powiecie pajęczańskim, w województwie łódzkim i w kraju w latach 2012-2014 (stan na dzień 31.12.).

Wykres : Liczba osób bezrobotnych w powiecie pajęczańskim . Stan na dzień 31.12 w latach 2012-2014.

Analiza danych za okres od 2012 r. do 2014 r. wskazuje, że bezrobocie w powiecie pajęczańskim maleje. Na początku omawianego okresu ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wynosiła 3019 osób (w tym 1584 kobiet). Stopa bezrobocia wynosiła wtedy 14,5 punktu procentowego. Rok później odnotowano nieznaczny spadek osób bezrobotnych tj. ogółem 2861 osób, w tym 1520 kobiet. Stopa bezrobocia w powiecie pajęczańskim zmalała w tym okresie o 0,7 punktu procentowego, natomiast stopa bezrobocia w skali kraju utrzymała się na poziomie 13,4 punktu procentowego – tj. na poziomie z roku 2012r. W 2014r. odnotowano duży spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

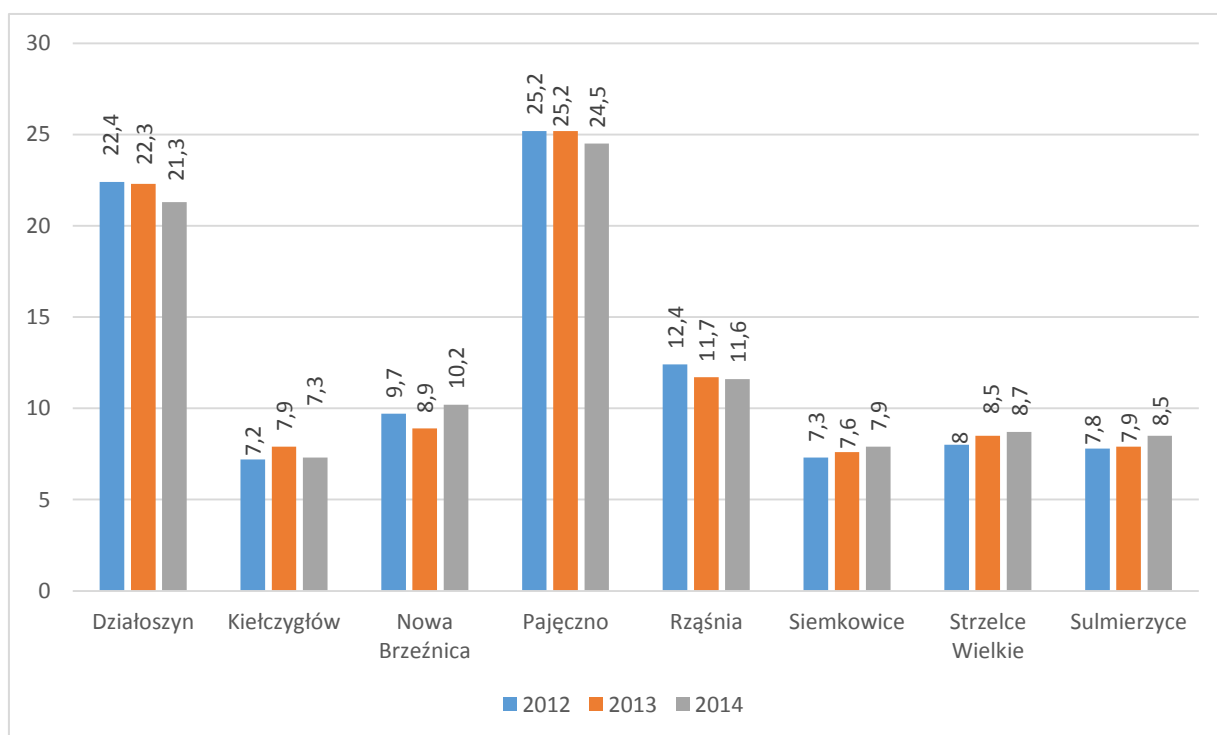
Na koniec grudnia 2014 roku liczba osób bezrobotnych pozostających w ewidencji urzędu pracy wynosiła 2343 osoby i była mniejsza o 676 osób (22,39%) w stosunku do bezrobotnych według stanu z końcem roku 2012, co spowodowało osiągnięcie stopy bezrobocia na poziomie 11,6 % tj. o 0,1% wyższą od średniej krajowej i aż o 0,3% niższą od stopy bezrobocia w województwie łódzkim.

Tabela 27. Liczba osób bezrobotnych w powiecie pajęczańskim według gmin

Lp.	Jednostki samorządowe	31.12. 2012r.	31.12. 2013r.	31.12. 2014r.
1.	Działoszyn	675	637	501
2.	Kiełczygłów	216	226	170
3.	Nowa Brzeźnica	292	255	238
4.	Pajęczno	762	720	573
5.	Rząśnia	375	336	273
6.	Siemkowice	222	218	185
7.	Strzelce Wielkie	241	242	205
8.	Sulmierzyce	236	227	198
RAZEM		3019	2861	2343

Tabela 28. Zestawienie procentowe bezrobocia w poszczególnych gminach w latach 2012-2014. Stan na dzień 31.12.

Zestawienie procentowe bezrobocia w poszczególnych gminach w latach 2012-2014			
GMINA	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Działoszyn	22,4 %	22,3 %	21,3 %
Kiełczygłów	7,2 %	7,9 %	7,3 %
Nowa Brzeźnica	9,7%	8,9 %	10,2 %
Pajęczno	25,2%	25,2 %	24,5 %
Rząśnia	12,4 %	11,7%	11,6 %
Siemkowice	7,3 %	7,6%	7,9 %
Strzelce Wielkie	8 %	8,5%	8,7 %
Sulmierzyce	7,8%	7,9%	8,5 %

Wykres : Zestawienie procentowe bezrobocia w poszczególnych gminach w latach 2012-2014. Stan na dzień 31.12.

W latach 2012 r. – 2014 r. największe bezrobocie występowało w mieście i gminie Pajęczno. Aż 762 osoby pozostawały w ewidencji osób bezrobotnych w Urzędzie Pracy na koniec 2012 roku, co stanowiło 25,2% ogółu bezrobotnych. Również w 2013 roku liczba ta utrzymywała się na poziomie 25,2%. Na koniec IV kwartału 2014 roku ich liczba spadła o 189 osób i wynosiła 573 osoby, tj. 24,5% ogółu bezrobotnych.

Drugą jednostką samorządu terytorialnego, co do liczby osób bezrobotnych pozostających w ewidencji osób bezrobotnych była gmina i miasto Działoszyn. W 2012 roku liczba bezrobotnych wynosiła 675 osób (tj. 22,4%). Według stanu na koniec IV kwartału 2014 roku bezrobocie spadło o 174 osoby.

Z kolei w analogicznym okresie w 2012 roku najmniej osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy pozostawało w gminie Kiełczygłów i wynosiło 216 osób. 218 osób bezrobotnych to najmniejsza liczba na koniec 2013 roku. Taka liczba osób pozostawała w ewidencji osób bezrobotnych w gminie Siemkowice, tj. 7,6 %.

W roku 2014 najmniejsze bezrobocie było w gminie Kiełczygłów tj. 170 osób, co stanowiło 7,3 % ogółu bezrobotnych. W porównaniu do końca IV kwartału w 2012 roku gmina Kiełczygłów odnotowała spadek liczby bezrobotnych o 46 osób.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP scharakteryzowano również według wieku, co zostało przedstawione poniżej.

Tabela 29. Struktura bezrobotnych widniejących w rejestrze PUP w Pajęcznie według wieku (w osobach).

	2012	2013	2014
18-24	737	612	512
25-34	876	866	707
35-44	583	560	441
45-54	513	493	384
55-59	226	236	203
60-64	84	94	96
OGÓŁEM	3019	2861	2343

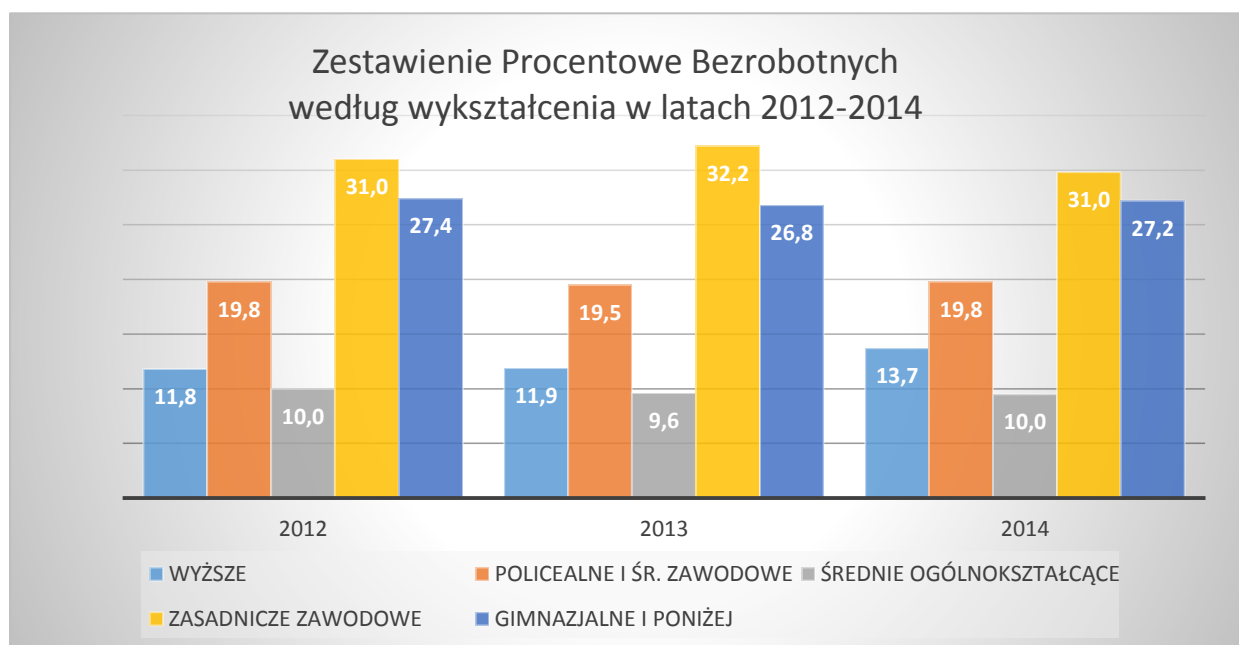
Analiza struktury bezrobotnych według wieku wskazuje na trudną sytuację zarejestrowanych młodych bezrobotnych. Bezrobocie wśród bezrobotnych w wieku 18-34 lata w roku 2012 wynosiło 53,4% zarejestrowanych. Mimo, że w roku 2013 nastąpił nieznaczny spadek bezrobocia w tej grupie wiekowej, to bezrobocie wśród ludzi młodych jest nadal bardzo wysoki, w roku 2014 przekroczyło 52%.

Również trudna sytuacja występuje wśród bezrobotnych w wieku ponad 55 lat. W roku 2012 bezrobotni w wieku powyżej 55 lat stanowili 10,1% zarejestrowanych, natomiast w roku 2014 bezrobocie w tej grupie wiekowej wzrosło do poziomu 12,6%.

Bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy charakteryzuje się również w kontekście poziomu wykształcenia. Szczegółowe dane według stanu na koniec grudnia w latach 2012 – 2014 przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 30. Liczba osób bezrobotnych według poziomu wykształcenia w latach 2012-2014. (w osobach)

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	LICZBA BEZROBOTNYCH		
	2012	2013	2014
Wyższe	358	341	322
policealne i średnie zawodowe	600	557	464
średnie ogólnokształcące	301	275	221
zasadnicze zawodowe	933	922	698
gimnazjalne i poniżej	827	766	638
OGÓŁEM	3019	2861	2343

Wykres : Zestawienie procentowe bezrobotnych według poziomu wykształcenia w latach 2012-2014 (stan na koniec grudnia)

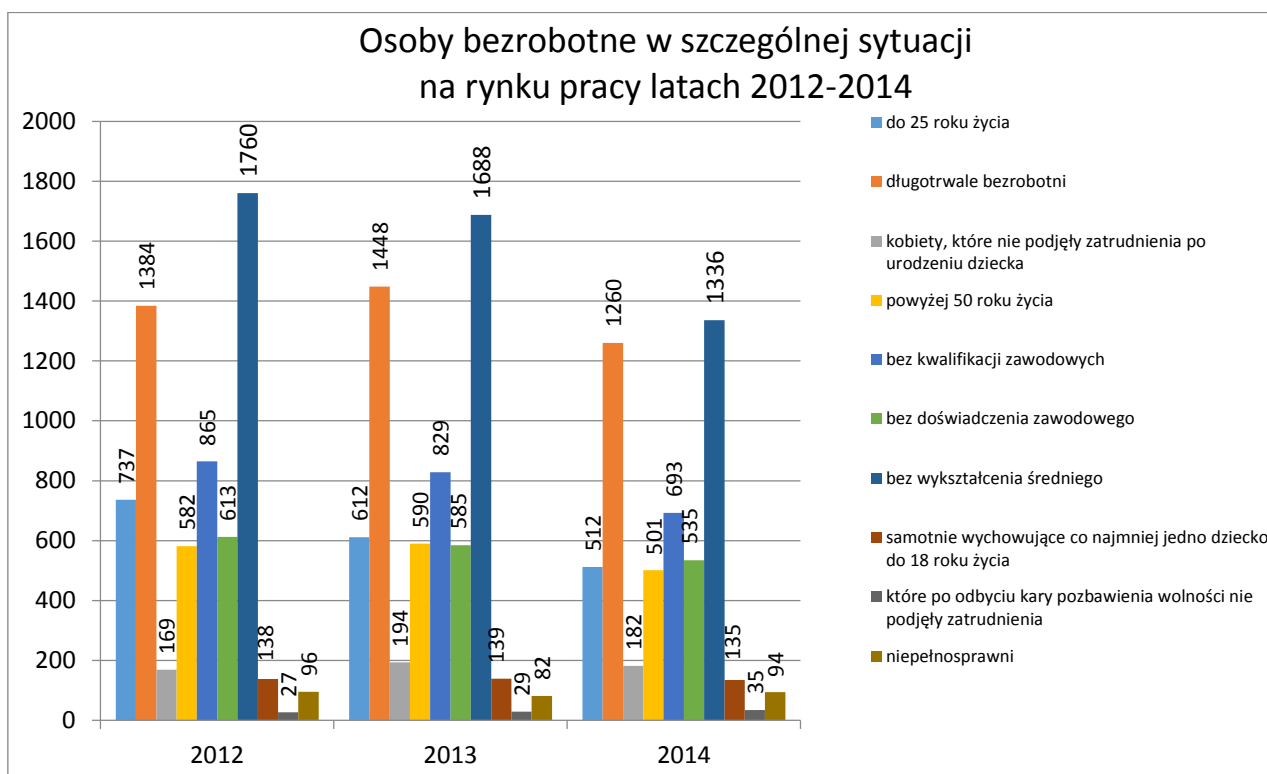
Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (31%). Posiadający wykształcenie średnie ogólnokształcące i w związku z tym znajdujący się w szczególnej sytuacji na rynku pracy za względu na brak kwalifikacji zawodowych stanowią 10% zarejestrowanych. Dużą grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie tylko gimnazjalne lub niższe – jest to 27,4% zarejestrowanych. Natomiast poziom bezrobocia osób posiadających wykształcenie wyższe z roku na rok wzrasta. W roku 2014 poziom bezrobocia wśród osób posiadających wykształcenie wyższe wynosi 13,7% i był wyższy o 1,9% w stosunku do bezrobocia w tej grupie bezrobotnych w roku 2012.

Na mocy ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy została również wyodrębniona zbiorowość bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Obejmuje ona następujące osoby bezrobotne:

- bezrobotni do 35 roku życia,
- długotrwale bezrobotni,
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych
- bezrobotni bez doświadczenia zawodowego
- bezrobotni bez wykształcenia średniego
- bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia
- bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia
- bezrobotni niepełnosprawni.

Tabela 31. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu grudnia w latach 2012-2014. (tabela zawiera dane statystyczne w podziale na grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w szerszym wydaniu obowiązującym do 26.05.2014r.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	31.12.2012r.	31.12.2013r.	31.12.2014r.
do 25 roku życia	737	612	512
długotrwale bezrobotne	1384	1448	1260
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	169	194	182
powyżej 50 roku życia	582	590	501
bez kwalifikacji zawodowych	865	829	693
bez doświadczenia zawodowego	613	585	535
bez wykształcenia średniego	1760	1688	1336
samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	138	139	135
którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	27	29	35
z niepełnosprawnością	96	82	94

Wykres : Liczba osób bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu grudnia w latach 2012-2014.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy to priorytetowe grupy bezrobotnych na rynku pracy, którym należałoby oferować wsparcie w pierwszej kolejności. Wymagają one szczególnej pomocy, aby powrócić i utrzymać się na rynku pracy.

Należy zauważyć, że każda z tych zbiorowości znajduje się w sytuacji bezrobocia z powodu szczególnych przyczyn, oprócz ogólnych, występujących dla wszystkich grup. Z pośród wszystkich grup najliczniejszą stanowili bezrobotni bez wykształcenia średniego, choć ich udział spadał w latach 2012 - 2014, by w tym ostatnim roku wynieść 57% ogółu zarejestrowanych osób.

Równie liczną grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Długotrwałe bezrobocie jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia. W populacji długotrwale bezrobotnych znajdują się najczęściej osoby mało mobilne, o niskich kwalifikacjach, nie posiadające umiejętności poszukiwania pracy, bez doświadczenia zawodowego. W końcu 2014 roku liczba długotrwale bezrobotnych wynosiła 1260 osób i zmalała o 124 osoby, w stosunku do analogicznego okresu w 2012 roku.

Priorytetowymi grupami potrzebującymi szczególnego wsparcia są również osoby bez doświadczenia zawodowego oraz bez kwalifikacji zawodowych. Osobom tym ciężko znaleźć pracę z powodu braku odpowiedniego stażu pracy. Osoby bez kwalifikacji nie mogą również przedstawić żadnego dyplomu czy świadectwa, które potwierdzałyby ich umiejętności do wykonywania danego zawodu. Bezrobotnym zaliczanym do tych grup najlepszą formą wsparcia może być skierowanie na roboty publiczne lub prace interwencyjne.

W przypadku ludzi młodych – do 25 roku życia – czynnikiem przesądzającym o ich szansach na rynku pracy są posiadane kwalifikacje, poziom wykształcenia czy dodatkowe umiejętności tj. obsługa komputera, znajomości języków obcych. Ludzie młodzi są najbardziej mobilną grupą bezrobotnych. Najodpowiedniejszą formą aktywizacji zawodowej młodych bezrobotnych są staże. Podczas ich odbywania mogą zdobyć doświadczenie potrzebne do wykonywania zawodu.

Warto zauważyć, że bezrobotni mogą należeć jednocześnie do kilku kategorii osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Przykładowo jedna osoba może być równocześnie osobą powyżej 50 roku życia, być długotrwale bezrobotną i nie posiadać wykształcenia średniego.

3.6. Zadania powiatu w zakresie edukacji

Powiat pajęczański prowadzi działania ustawowe w dziedzinie edukacji, przede wszystkim jako organizator edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym oraz szkolnictwa specjalnego.

Jako organ prowadzący w ramach powiatu działają dwa zespoły szkół ponadgimnazjalnych oraz Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy. Powiatową jednostką z dziedziny edukacji jest także Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pajęcznie z filią w Działoszynie prowadząca działalność diagnostyczną.

Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Pajęcznie.

W skład Zespołu Szkół w Pajęcznie wchodzi: Liceum Ogólnokształcące dla młodzieży, technikum kształcące w zawodzie technik ekonomista. Zasadnicza Szkoła Zawodowa i Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych. Uczniowie szkoły mają do wyboru naukę dwóch spośród czterech języków obcych: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego. W szkole rozwijane są także uzdolnienia artystyczne uczniów: m.in. od 20 lat istnieje chór szkolny. Zespół szkół w ramach zajęć zapewnia także edukację o charakterze rozszerzonym, prowadzona jest edukacja prawna i ekologiczna. Szkoła od 20 lat uczestniczy także w corocznej młodzieżowej wymianie młodzieży polsko-niemieckiej. Celem wymiany jest poznawanie się młodzieży, rozwijanie umiejętności językowych, realizacja wspólnych projektów edukacyjnych.

Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej - Curie w Działoszynie

W skład zespołu wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa oraz Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych. Technikum kształci w zawodach: technik informatyk, technik teleinformatyk oraz technik budowlaniec.

Mocną stroną działalności szkoły są projekty krajowe i międzynarodowe.

Uczniowie technikum informatycznego wyjeżdżają na praktyki zawodowe do Anglii i Hiszpanii. Szkoła współpracuje z wieloma instytucjami zewnętrznymi. Do najważniejszych należą: Muzeum Marii Skłodowskiej - Curie w Warszawie oraz wyższe uczelnie na czele z Politechniką Śląską, która objęła szkołę patronatem. Dzięki tej współpracy młodzież uczestniczy w ciekawych wykładach, pokazach i ćwiczeniach. Uczniowie zdobywają zaszczytne miejsca w konkursach i olimpiadach na różnych szczeblach, także centralnym. Szkoła ma bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych.

Tabela 32. Szkolnictwo ponadgimnazjalne w Powiecie Pajęczańskim w latach 2007-2013.

Zespół Szkół w Pajęcznie							
Liczba uczniów w danym roku z podziałem na:	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liceum	509	485	444	447	404	448	470
Technikum	181	124	81	75	49	45	54
Zasadnicza szkoła Zawodowa	215	227	231	238	215	213	129
Liczba nauczycieli	65	65.77	63.72	61.14	58.76	57.52	59,53
Zespół Szkół w Działoszynie							
Liczba uczniów w danym roku z podziałem na:	2007	2008	2009	2010	201 1	2012	2013
Liceum	164	141	172	158	159	113	143
Technikum	71	73	72	82	69	59	90
Zasadnicza szkoła Zawodowa	90	74	58	71	48	59	59
Liczba nauczycieli	30.86	26.97	26.86	27,69	28,39	25,28	28,40

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Działoszynie

Zgodnie z właściwą ustawą powiat zapewnia naukę dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu wymagających nauczania specjalnego.

Zadaniem Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Działoszynie jest kształcenie, usprawnianie i stymulowanie rozwoju uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, które nie mogą kontynuować nauki w szkołach masowych oraz tym, którym mimo reform dążących do integracji, wciąż w szkołach masowych trudno odnieść sukces edukacyjny. Ośrodek niesie pomoc dzieciom, których domy rodzinne z różnych powodów nie są w stanie zapewnić prawidłowego wychowania i opieki. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Działoszynie umożliwia realizację obowiązku szkolnego dzieciom i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. Jest to jedyna tego typu placówka w powiecie. Zadaniem placówki jest między innymi: organizacja nauczania i wychowania ukierunkowanego na maksymalnie możliwy rozwój dziecka niepełnosprawnego intelektualnie, nauczanie samoobsługi i zaradności życiowej, rozwój sprawności manualnych i ruchowych, kształtowanie mowy uczniów. Istnieje również Szkoła Przystosabiająca do Pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz z niepełnosprawnością sprzężoną. W 2012 roku utworzono przedszkole specjalne, kierujące swoją ofertę dla najmłodszych.

Poniższe tabele przedstawiają liczbę uczniów i oddziałów w szkołach prowadzonych przez powiat zgodnie z Systemem Informacji Oświatowej.

Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej – Curie w Działoszynie:

Tabela 33. Liczba uczniów w roku szkolnym 2011/2012 (SIO na dzień 30 września 2011 r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	45	2
	II	44	2
	III	70	3
Razem		159	7

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	24	1
	II	17	2
	III	13	1
	IV	15	1
Razem		69	5

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	21	1
	II	23	1
	III	4	1
Razem		48	3

Razem w roku szkolnym 2011/2012 w szkole uczyło się 276 uczniów.

Tabela 34. Liczba uczniów w roku szkolnym 2012/2013 (SIO na dzień 30 września 2012 r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	28	1
	II	42	2
	III	43	2
Razem		113	5

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	14	1
	II	15	1
	III	17	1
	IV	13	1
Razem		59	4

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	18	1
	II	25	1
	III	16	1
Razem		59	3

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące dla absolwentów Zasadniczych Szkół Zawodowych	I	0	0
	II	10	1
Razem		10	1

Razem w roku szkolnym 2012/2013 w szkole uczyło się 241 uczniów.

Tabela 35. Liczba uczniów w roku szkolnym 2013/2014 (SIO na dzień 30 września 2013r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	49	2
	II	29	1
	III	45	2
Razem		123	5

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	45	3
	II	17	1
	III	14	1
	IV	14	1
Razem		90	6

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	25	1
	II	20	1
	III	14	1
Razem		59	3

Razem w roku szkolnym 2013/2014 w szkole uczyło się 272 uczniów.

Tabela 36. Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015 (SIO na dzień 30 września 2014r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	16	1
	II	33	2
	III	30	1
Razem		79	4

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	25	2
	II	42	2
	III	13	1
	IV	13	1
Razem		93	6

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	20	1
	II	23	1
	III	20	1
Razem		63	3

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	I	0	0
	II	13	1
	III	0	0
Razem		13	1

Razem w roku szkolnym 2014/2015 w szkole uczyło się 248 uczniów.

Tabela 37. Liczba uczniów w roku szkolnym 2015/2016 (SIO na dzień 30 września 2015r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	20	1
	II	16	1
	III	31	2
Razem		67	4

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	38	2
	II	21	2
	III	39	3
	IV	12	1
Razem		110	8

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	17	1
	II	21	1
	III	21	1
Razem		59	3

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	I	0	0
	II	26	1
	III	0	0
Razem		26	1

Razem w roku szkolnym 2015/2016 w szkole uczy się 262 uczniów.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Działoszynie

Tabela 38. Liczba uczniów w Szkole Przystosabiającej do Pracy (SIO na dzień 30 września.)

Szkola Przystosabiająca do Pracy				
Rok szkolny	klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów	Ilość nauczycieli zatrudnionych w SOSzW w Działoszynie
2011/2012 (SIO na dzień 30 września 2011r.)	I	8	1	35 osób 34,08 etatu
	II	3		
	III	1		
Razem		16		
2012/2013 (SIO na dzień 30 września 2012r.)	I	7	1	38 osób 36,42 etatu
	II	8		
	III	1		
Razem		16		
2013/2014 (SIO na dzień 30 września 2013r.)	I	5	2	42 osoby 38,39 etatu
	II	7		
	III	7		
Razem		19		
2014/2015 (SIO na dzień 30 września 2014r.)	I	4	2	41 osób 37,64 etatu
	II	5		
	III	6		
Razem		15		
2015/2016 (SIO na dzień 30 września 2015r.)	I	5	1	42 osób 39,17 etatu
	II	5		
	III	3		
Razem		13		

Zespół Szkół im Henryka Sienkiewicza w Pajęcznie

Tabela 39. Liczba uczniów w roku szkolnym 2011/2012 (SIO na dzień 30 września 2011 r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	129	5
	II	139	6
	III	122	6
Razem		390	17

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	11	1
	II	21	1
	III	0	0
	IV	17	1
Razem		49	3

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	69	2
	II	83	3
	III	63	3
Razem		215	3

Razem w roku szkolnym 2011/2012 w szkole uczyło się 668 uczniów.

Tabela 40. Liczba uczniów w roku szkolnym 2012/2013 (SIO na dzień 30 września 2012 r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	175	8
	II	123	5
	III	138	6
Razem		436	19

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	16	1
	II	9	1
	III	20	1
	IV	0	0
Razem		45	3

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	99	3
	II	63	2
	III	51	2
Razem		213	7

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące dla absolwentów Zasadniczych Szkół Zawodowych	I	0	0
	II	12	1
Razem		12	1

Razem w roku szkolnym 2012/2013 w szkole uczyło się 706 uczniów.

Tabela 41. Liczba uczniów w roku szkolnym 2013/2014 (SIO na dzień 30 września 2013 r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	147	6
	II	162	8
	III	118	5
Razem		427	19

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	9	1
	II	16	1
	III	9	1
	IV	20	1
Razem		54	4

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	81	3
	II	96	3
	III	42	2
Razem		219	8

Razem w roku szkolnym 2013/2014 w szkole uczyło się 700 uczniów.

Tabela 42. Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015 (SIO na dzień 30 września 2014 r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	95	4
	II	117	5
	III	144	7
Razem		356	16

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	11	1
	II	9	1
	III	16	1
	IV	9	1
Razem		45	4

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	66	2
	II	80	3
	III	86	3
Razem		232	8

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	I	20	1
	II	20	1
	III	11	3
Razem		51	3

Razem w roku szkolnym 2014/2015 w szkole uczyło się 684 uczniów.

Tabela 43. Liczba uczniów w roku szkolnym 2015/2016 (SIO na dzień 30 września 2015 r.)

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące	I	128	6
	II	98	4
	III	113	5
Razem		339	15

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Technikum	I	13	1
	II	10	1
	III	8	1
	IV	16	1
Razem		47	4

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Zasadnicza szkoła zawodowa	I	54	2
	II	61	2
	III	76	3
Razem		191	7

	Klasa	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	I	0	0
	II	40	1
	III	24	1
Razem		64	2

Razem w roku szkolnym 2015/2016 w szkole uczy się 641 uczniów.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pajęcznie

Poprzez działalność poradni psychologiczno- pedagogicznej powiat wspiera merytorycznie swoje placówki edukacyjne ale również placówki prowadzone przez samorządy gminne.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno — Pedagogiczna w Pajęcznie oraz jej filia w Działoszynie działa jako jednostka oświatowa o charakterze otwartym.

Celem Poradni jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno - pedagogicznej, w tym logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologicznej, pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. W oparciu o posiadaną kadrę zawodową oraz bazę dydaktyczną jednostka ta jest w stanie świadczyć usługi na dobrym poziomie. Pracownicy Poradni obejmują swoją pomocą psychologiczno-pedagogiczną i logopedyczną następujące placówki z terenu całego powiatu:

- 19 przedszkoli / w tym jedno specjalne/,
- 30 szkół podstawowych / w tym jedna specjalna/,
- 10 gimnazjów / w tym jedno specjalne /,
- 2 szkoły ponadgimnazjalne

oraz dzieci w wieku 0-5 lat zamieszkałe na terenie powiatu i ich rodziców

Poradnia realizuje swoje zadania w szczególności przez:

- diagnozowanie,
- opiniowanie,
- działalność terapeutyczną,
- prowadzenie grup wsparcia,
- prowadzenie mediacji,
- interwencję kryzysową,
- działalność profilaktyczną,
- poradnictwo,
- konsultacje,
- działalność informacyjno-szkoleniową.

W Poradni działają zespoły orzekające i ich zadaniem jest orzekanie o:

1. potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, w tym o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim;
2. potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły;
3. potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, dla dzieci, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej;
4. potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niedostosowanej społecznie wymagającej stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy:

Zespół wydaje również opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole

Tabela 44. Liczba wydanych orzeczeń w roku szkolnym

	Rok szkolny		
	2012/2013	2013/2014	2014/2015
orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego (w tym jedno ze względu na niedostosowanie społeczne)	51	43	28
orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego	29	34	26
orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych	8	2	3
orzeczenia o wczesnym wspomaganie	10	9	10
orzeczenia o indywidualnym rocznym przygotowaniu przedszkolnym	-	1	-
porady udzielone uczniom	115	196	53
porady udzielone nauczycielom	26	77	20
porady udzielone rodzicom	49	62	28

3.7. Zadania powiatu w zakresie ochrony zdrowia

Ochrona zdrowia jest specyficzną dziedziną działalności społecznej, która wymaga ciągłego dostosowywania do zmieniających się uwarunkowań i potrzeb. Z poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców nierozdzielnie związane jest bezpieczeństwo zdrowotne. Na terenie powiatu funkcjonują 4 publiczne placówki opieki zdrowotnej i 4 niepubliczne podmioty wykonujące działalność leczniczą. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej jest jedyną prowadzoną przez powiat jednostką, pozostałe trzy ośrodki zdrowia: w Kiełczygłowie, Sulmierzycach i Rzęśni są prowadzone przez gminy.

Placówki publiczne:

■ Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie, w skład którego wchodzi:

- Przychodnia Rejonowo - Specjalistyczna w Pajęcznie
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy
- Oddział wewnętrzny
- Oddział rehabilitacji dziennej
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Strzelcach Wielkich
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Nowej Brzeźnicy,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Siemkowicach

■ Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Kiełczygłowie,

■ Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Sulmierzycach,

■ Gminny Ośrodek Zdrowia w Rzęśni.

Placówki niepubliczne:

■ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” s.c. w Działoszynie.

■ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Trębaczewie.

■ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDI-ALM” w Pajęcznie.

■ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SPEC-MED” Mariusz Błachowski w Pajęcznie.

Działalność powiatu prowadzona przez SP ZOZ w Pajęcznie, ośrodki gminne oraz niepubliczne pokrywają swoją działalnością teren wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu. Zapewnia to wszystkim mieszkańcom dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej oraz poradni specjalistycznych. Rozwinięta jest również diagnostyka RTG, na terenie powiatu istnieje też możliwość przeprowadzenia badań przy pomocy tomografu.

W każdej gminie znajduje się placówka świadcząca usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Usługi ambulatoryjnej opieki specjalistycznej realizuje SP ZOZ w Pajęcznie oraz indywidualne praktyki lekarskie. W zakresie leczenia stacjonarnego w Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie funkcjonuje oddział: chorób wewnętrznych- 28 łóżek i Zakład Opiekuńczo-Lecznicy - 33 łóżka. W stanach zagrożenia życia i zdrowia usługi ratownictwa medycznego ambulansem specjalistycznym i wypadkowym zapewnia Falk Medycyna Sp.z.o.o. w Warszawie Stacja Ratownictwa Medycznego w Pajęcznie. Ze względu na lokalizację zespołów wyjazdowych w Pajęcznie położonym centralnie w stosunku do pozostałych miejscowości powiatu oraz w dobrym układzie komunikacyjnym jest możliwość dotarcia do pacjenta w czasie określonym w odpowiednich przepisach i pozwalającym na szybkie podjęcie działań ratowniczych.

Współczesna wiedza medyczna oraz standardy diagnostyki i terapii są coraz wyższe i należy dążyć do wprowadzania ich na każdym poziomie udzielanych świadczeń medycznych. Stan zdrowia mieszkańców powiatu pajęczańskiego nie odbiega od poziomu, jaki jest na terenie całego województwa łódzkiego. Najważniejszymi problemami zdrowotnymi są choroby układu krążenia, choroba nadciśnieniowa,

cukrzyca, choroby układu oddechowego oraz nowotwory. Na terenie powiatu funkcjonuje 18 aptek ogólnodostępnych, które w pełni zabezpieczają zapotrzebowanie mieszkańców w leki i środki farmaceutyczne.

Powiat podejmuje również działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia w oparciu o przyjmowany przez Radę Powiatu każdego roku Program Zdrowotny oraz uchwalany co 5 lat Powiatowy Program Promocji Zdrowia Psychicznego

4.CZĘŚĆ II KIERUNKI ROZWOJU POWIATU

4.1.Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagrożeń strategicznych. Jest to metoda identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed polityką społeczną powiatu.

SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- “mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki społecznej i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej wzmocnieniu (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- “słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które niewyeliminowane będą ją osłabiać (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- “szans” – uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio związane z zasobami powiatu i jego polityką, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych;
- “zagrożeń” – uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio związane z zasobami powiatu i jego polityką, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych

Mocne strony :

1. Korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne powiatu
2. Dobrze rozwinięta współpraca jednostek powiatowych z gminnymi jednostkami pomocy społecznej
3. Sprawnie działające jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne
4. Niski poziom przestępczości na terenie powiatu
5. Pozytywnie postrzegane środowisko pieczy zastępczej
6. Doświadczona i wykwalifikowana kadra pomocy społecznej
7. Wzrastające zatrudnienie asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
8. Szeroki zakres usług realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej
9. Doświadczenie jednostek pomocy społecznej w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację zadań własnych
10. Wysokie zaangażowanie kadr pomocy społecznej we współpracę z różnymi instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej
11. Dobry stan infrastruktury oświatowej
12. Umiejętność szybkiego reagowania właściwych służb w sytuacjach kryzysowych
13. Efektywna działalność Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych
14. Zaspokajanie na wystarczającym poziomie najpilniejszych potrzeb osób niepełnosprawnych
15. Możliwość samorealizacji osób starszych w różnych organizacjach i stowarzyszeniach
16. Możliwość kształcenia się i rozwijania umiejętności osób starszych w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku

17. Zapewnianie dostatecznych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych
18. Dobrze rozwinięta baza kulturalno-sportowa
19. Dostępność do placówek służby zdrowia, w tym specjalistycznych usług zdrowotnych
20. Rozwijająca się sieć usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania
21. Infrastruktura wspierająca osoby starsze - Dom Pomocy Społecznej
22. Infrastruktura wspierająca osoby wymagające intensywnej opieki – Zakład Opiekuńczo- Leczniczy
23. Infrastruktura wspierająca osoby z zaburzeniami psychicznymi- Środowiskowe Domy Samopomocy
24. Dostępność do edukacji dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w tym Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
25. Finansowe wsparcie rządowe rodzin z dziećmi- program 500 plus oraz rodzin wielodzietnych
26. Realizowanie systemowego wsparcia osób bezrobotnych i poszukujących pracy
27. Rozwijająca się oferta Powiatowego Urzędu Pracy skierowana do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
28. Dobrze rozwinięta współpraca z mikro i makro przedsiębiorstwami i pracodawcami
29. Efektywne wsparcie osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej
30. Dostęp do pomocy psychologicznej dla osób w sytuacji kryzysowej
31. Dostępność pomocy prawnej dla osób niezamożnych
32. Sprzyjające warunki do rozwoju inwestycji gospodarczych i przemysłowych
33. Dysponowanie terenami przeznaczonymi pod nowe inwestycje oraz działająca na terenie powiatu „Strefa aktywizacji gospodarczej”
34. Prowadzenie profilaktyki w obszarze zjawiska przemocy i uzależnień przez instytucje oświatowe i pomocowe
35. Poprawiająca się dostępność do budynków użyteczności publicznej

Słabe strony :

1. Wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia jednostek pomocy społecznej
2. Trudności w dostępie do wyspecjalizowanej pomocy i terapii oraz orzecznictwa specjalistycznego
3. Brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej
4. Brak miejsc w pieczy zastępczej oraz miejsc interwencyjnych
5. Brak rodzin zastępczych zawodowych, w tym o charakterze pogotowia rodzinnego i specjalistycznych
6. Niedostateczne wsparcie osób doznających przemocy, współuzależnionych w szczególności brak dostępu do specjalistycznej długofalowej terapii
7. Ograniczone działania skierowane do sprawców przemocy domowej
8. Znacząca liczba rodzin dysfunkcyjnych, w tym z problemem przemocy, wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej
9. Trudna do zmiany struktura zjawiska bezrobocia
10. Stale występujące zjawisko alkoholizmu i przemocy domowej
11. Bierna postawa osób korzystających z pomocy w rozwiązywaniu swoich problemów
12. Niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez rodziców zagrożonych wykluczeniem społecznym, których konsekwencją jest umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej
13. Niechęć w podnoszeniu kwalifikacji i podejmowaniu pracy przez osoby długotrwale bezrobotne
14. Znaczna liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku
15. Ograniczona finansowo oferta pomocy kierowanej do osób niepełnosprawnych oraz niewystarczające środki finansowe przeznaczane przez państwo na rehabilitację społeczną i zawodową

16. Niedostateczna oferta instytucjonalna skierowana dla osób z niepełnosprawnością m. in. Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Pracy Chronionej,
17. Brak mieszkań chronionych, treningowych
18. Niski poziom aktywności społecznej w tworzeniu własnych inicjatyw np. grup samopomocowych
19. Zjawisko starzenia się społeczeństwa
20. Brak miejsc opieki dziennej dla osób starszych i wymagających intensywnego wsparcia
21. Brak miejsc w placówkach całodobowych w szczególności dla osób somatycznie chorych
22. Brak miejsc wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem
23. Niedostateczna liczba miejsc w przedszkolach oraz brak żłobków
24. Znaczny stopień emigracji zarobkowej osłabiający więzi rodzinne
25. Niedostosowanie wykształcenia i umiejętności osób bezrobotnych do wymagań rynku pracy
26. Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej (zbyt niskie kontrakty na świadczenia)
27. Brak specjalistycznych oddziałów w istniejącym szpitalu powiatowym
28. Niewielka liczba zakładów pracy oferujących zatrudnienie dużym grupom zawodowym
29. Słabo rozwinięta idea pomocy w formie wolontariatu
30. Zbyt wolne tempo dostosowywania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Szanse :

1. Zwiększenie dostępności do wsparcia specjalistycznego
2. Efektywniej działający system rodzicielstwa zastępczego
3. Wykorzystywanie większej ilości środków europejskich na rozwój usług społecznych
4. Zintensyfikowane działania na rzecz ofiar i sprawców przemocy
5. Poszerzenie partnerstwa instytucji pomocowych
6. Poszerzenie współpracy instytucjonalnej na rzecz wspierania prawidłowego funkcjonowania rodzin i przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym oraz zapobiegania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej
7. Poprawa jakości realizacji programów aktywizujących społeczność lokalną
8. Lepsza dostępność do nowoczesnych środków komunikowania się (internet)
9. Zwiększenie wsparcia osób bezrobotnych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych oraz pozostałego wsparcia oferowanego przez Powiatowy Urząd Pracy
10. Zwiększenie oferty sposobów spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież
11. Bardziej intensywna aktywizacja i skuteczniejsza rehabilitacja osób niepełnosprawnych
12. Wzrost liczby zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się
13. Bardziej efektywny rozwój działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz lepsza koordynacja działań na rzecz osób starszych
14. Wzrost efektywności i skuteczności działań na rzecz osób uzależnionych
15. Wzrost identyfikacji i wykrywalności przestępczości, w tym przemocy w rodzinie
16. Lepiej przeszkolona kadra pracowników pomocy społecznej
17. Rozszerzenie ofert poradnictwa i orzecznictwa specjalistycznego
18. Zwiększenie ilości akcji promujących i wspierających wolontariat
19. Poszerzenie działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych
20. Szersze upowszechnianie informacji dotyczących praw i uprawnień osób niepełnosprawnych
21. Zwiększenie zakresu działań na rzecz aktywizacji osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy
22. Intensywniejsza promocja podmiotów gospodarczych zdolnych do zatrudnienia osób bezrobotnych oraz wspieranie możliwości ich rozwoju
23. Zintensyfikowanie działań na rzecz realizacji programów mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu

24. Zwiększanie świadomości lokalnej społeczności dot. zjawiska przemocy w rodzinie i sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych

25. Wzmacnianie działań na rzecz rodzin i osób niepełnosprawnych wymagających wsparcia, skuteczniejsze zapobieganie wykluczeniu społecznemu (np. "Karta Dużej Rodziny", rządowy program mieszkaniowy, program 500+, program „Aktywny Samorząd”)

Zagrożenia:

1. Nasilanie się problemów społecznych wynikających z pogorszenia się sytuacji gospodarczej
2. Pogorszenie się współpracy pomiędzy powiatowymi i gminnymi jednostkami pomocy społecznej
3. Występowanie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej osób zagrożonych wykluczeniem
4. Niewystarczające umiejętności wychowawcze rodziców, postępujący kryzys rodziny, słabe więzi międzypokoleniowe oraz występujące zjawisko przemocy w rodzinie
5. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych
6. Niedostateczne zabezpieczenie ekonomiczne rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
7. Niechęć przed ujawnianiem zdarzeń przemocy domowej i rówieśniczej w wymiarze społecznym i indywidualnym
8. Konieczność natychmiastowego zabezpieczenia dobra dzieci
9. Marginalizacja społeczna spowodowana długotrwałym bezrobociem
10. Zjawisko dziedziczenia biedy
11. Bezrobocie osób młodych, wymuszona emigracja zarobkowa
12. Deficyt lokali socjalnych
13. Ograniczone możliwości rynku pracy dla osób niepełnosprawnych
14. Wzrost zapotrzebowania na miejsca w placówkach opieki stacjonarnej
15. Zwiększający się zakres obowiązków ustawowych nakładanych na instytucje pomocy społecznej bez odpowiedniego pokrycia budżetowego
16. Zjawisko starzenia się społeczeństwa
17. Niedostosowanie rozwiązań prawnych i organizacyjnych do aktualnych potrzeb społecznych w tym do rynku pracy
18. Trudna sytuacja gospodarcza i stagnacja lokalnego rynku pracy
19. Utrwalanie bierności zawodowej w rodzinach osób długotrwale bezrobotnych
20. Stereotypowy sposób myślenia na temat potrzeb i możliwościach osób niepełnosprawnych i starszych
21. Brak zainteresowania społeczności podejmowaniem działalności wolontarystycznej
22. Niedostateczne zabezpieczenie finansowe zadań pomocy społecznej
23. Wypalenie zawodowe kadry pomocy społecznej

4.2. Część programowa strategii

Misja Strategii - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje na najważniejsze przedsięwzięcia, które w ramach swoich kompetencji Powiat winien realizować. Rozwiązanie wszystkich problemów społecznych jest praktycznie niemożliwe, jednak należy podjąć działania w kierunku rozwiązywania oraz nie dopuszczania do ich pogłębiania, a przez systematyczne wsparcie w wielu obszarach minimalizować ich skutki. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu opiera się na przesłankach :

-dokonanie wyboru obszarów i skupienie się na najważniejszych problemach;

- współdziałaniu różnych instytucji, organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych;
- lepsze wykorzystanie zasobów instytucji już istniejących.

Mając powyższe przesłanki na uwadze została określona misja:

Stworzenie mieszkańcom powiatu odpowiednich warunków do życia i rozwoju poprzez zapobieganie powstawaniu niekorzystnych zjawisk społecznych oraz minimalizację istniejących problemów

Wypełnienie przyjętej misji uwarunkowane jest realizacją poniższych celów strategicznych i operacyjnych oraz wskazanych kierunków działań do realizacji przez szereg instytucji i organizacji pozarządowych.

Cele strategiczne

W celu realizacji przyjętej misji określono cele strategiczne, które są sformułowane w sposób ogólny, gdyż dotyczą wieloletniego horyzontu czasowego.

Dla realizacji misji przyjęto następujące cele strategiczne i wskazano prognozę zmian po ich osiągnięciu.

A. Wzmocnienie funkcji rodziny poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia oraz zapobieganie sytuacjom kryzysowym.

Prognoza zmian:

- zmniejszenie liczby rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej,
- poprawa zaradności rodzin, pogłębienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu,
- poprawa funkcjonowania systemu wsparcia dla rodzin, dzieci i młodzieży, w tym rozwój asystentury
- spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- ograniczenie kryzysów w rodzinach, zmniejszenie przemocy w rodzinie,
- intensyfikacja działalności profilaktycznej w zakresie uzależnień,
- rozwój usług dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zwiększenie wsparcia dla osób starszych,
- zwiększenie dostępności do specjalistów w obszarze zdrowia,

B. Promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa.

Prognoza zmian:

- spadek liczby osób bezrobotnych,
- zwiększenie dostępu usług świadczonych przez PUP,
- wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz inwestycji na terenie powiatu,
- zaktywizowanie osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zwiększanie szans osób bezrobotnych na rynku pracy.

C. Tworzenie warunków umożliwiających osobom z niepełnosprawnością równoprawny udział we wszystkich sferach życia społecznego.

Prognoza zmian:

- zwiększenie wsparcia dla osób z niepełnosprawnością w środowisku ich zamieszkania,
- pogłębienie poziomu wiedzy o niepełnosprawności wśród mieszkańców powiatu,
- poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, technicznych i społecznych,
- zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych,
- lepszy dostęp do informacji i edukacji osób z niepełnosprawnością,
- wzrost zatrudnienia osób z niepełnosprawnością,
- zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Cele operacyjne, kierunki działań i sposób ich realizacji

W celu zrealizowania celów strategicznych określono cele operacyjne, które zostały sformułowane w sposób bardziej szczegółowy. Każdemu z celów operacyjnych przypisano kierunki realizowanych działań oraz przewidywane efekty . Wskazano również realizatorów i partnerów realizujących poszczególne działania, okres ich realizacji, źródła finansowania i wskaźniki monitorowania poszczególnych celów operacyjnych.

Cel strategiczny A	Wzmocnienie funkcji rodziny poprzez zapewnienie odpowiedniego wsparcia oraz zapobieganie sytuacjom kryzysowym.
Cel operacyjny A.1	Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1.Promocja pozytywnego wizerunku rodziny poprzez kampanie, festyny, imprezy, spotkania edukacyjne, konkursy dla dzieci i młodzieży; 2. Opracowywanie i realizacja programów na rzecz dziecka i rodziny w tym programów międzypokoleniowych; 3.Tworzenie punktów poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, prawnego i mediacji rodzinnej; 4. Rozwój asystentury rodzinnej; 5.Rozwój rodzin wspierających; 6.Tworzenie dla dzieci i młodzieży placówek wsparcia dziennego oraz świetlic; 7. Poszerzenie ofert zajęć pozalekcyjnych; 8.Przyznawanie świadczeń finansowych przez gminy m.in. zasiłki, świadczenia rodzinne, dożywianie dzieci w szkołach, dopłata do zakupu podręczników, organizowanie wycieczek dla dzieci; 9.Propagowanie inicjatyw na rzecz rodzin wymagających wsparcia, osób samotnie wychowujących dzieci m.in. poprzez samopomocowe grupy wsparcia; 10.Poszerzenie ofert zajęć pozalekcyjnych; 11.Organizowanie różnorodnych form spędzania czasu

	<p>wolnego dla dzieci i młodzieży w tym rozwijających kompetencje społeczne;</p> <p>11.Propagowanie zdrowego stylu życia np. poprzez kolportaż materiałów informacyjnych;</p> <p>12.Poszerzanie form pomocy psychologiczno - pedagogicznej w placówkach oświatowych w zakresie zajęć rozwijających uzdolnienia;</p> <p>13.Zintegrowanie działań na rzecz rodziny poprzez współpracę placówek oświatowych, kulturalnych, sportowo- rekreacyjnych, służby zdrowia, policji, pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych i kościoła;</p> <p>14.Współpraca z jednostkami pomocy społecznej oraz z jednostkami ekonomii społecznej i rynku pracy;</p>
Przewidywane efekty	<p>1.Wzmocnienie i wsparcie rodzin;</p> <p>2.Zmniejszenie poziomu problemów opiekuńczo-wychowawczych;</p> <p>3.Polepszenie funkcjonowania rodzin;</p> <p>4.Wzmocnienie kompetencji społecznych i edukacyjnych dzieci;</p>
Realizatorzy	Samorząd powiatowy, Samorzady gminne, GOPS- y, PCPR., Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna, placówki służby zdrowia, Poradnia Psychologiczna Pedagogiczna, placówki oświatowe o charakterze powiatowym i gminnym, placówki kultury i sportu.
Partnerzy	Organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna, media.
Źródła finansowania/koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	<ul style="list-style-type: none"> -liczba imprez, kampanii, festynów, konkursów, -liczba programów na rzecz rodziny, -liczba utworzonych punktów poradnictwa, -liczba asystentów rodziny w gminach, -liczba rodzin wspierających, -liczba placówek wsparcia dziennego, -liczba świetlic, -liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych, -liczba wypłacanych świadczeń finansowych, -liczba inicjatyw, w tym grup wsparcia, -liczba godzin zajęć pozalekcyjnych i zajęć warsztatowych dla dzieci, -liczba materiałów promocyjnych, -liczba wspólnych projektów na rzecz rodzin
Termin realizacji	Realizacja działania nr 3 – 2022-2025r., nr 4,9,12 – 2016-2020r., nr 5- 2023-2025r., nr 6- 2025r., nr 7 – 2017-2020r.,

	nr 10- 2017r., pozostałe działania są działaniami ciągłymi realizowanymi przez cały okres obowiązywania Strategii.
Cel operacyjny A.2	Rozwój pieczy zastępczej i systemu wsparcia dla młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1.Realizacja lokalnych programów rozwoju pieczy zastępczej; 2.Organizowanie kampanii społecznych, konferencji, spotkań dotyczących rodzinnej pieczy zastępczej; 3.Przygotowanie materiałów informacyjnych na temat pieczy zastępczej: ulotki, plakaty, artykuły prasowe, informacje na stronach internetowych; 4.Udział w programach i projektach w tym finansowanych przez UE; 5.Tworzenie rodzin spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka; 6.Przyznawanie świadczeń rodzinom zastępczym; 7.Rozwój placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego; 8.Zapewnianie rodzinom wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; 9.Organizowanie pomocy wolontariuszy; 10.Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych; 11.Organizowanie poradnictwa specjalistycznego dla dzieci i rodzin zastępczych; 12.Współpraca z samorządami w zabezpieczeniu mieszkań z zasobów gminy dla młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą; 13.Uruchamianie mieszkań chronionych; 14.Podnoszenie kwalifikacji kadry pieczy zastępczej; 15.Opracowywanie indywidualnych programów usamodzielniania; 16.Przyznanie pomocy finansowej usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej; 17.Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej; 18.Współpraca z ośrodkiem adopcyjnym i asystentami rodzin
Przewidywane efekty	<ol style="list-style-type: none"> 1.Poprawa funkcjonowania rodzin spokrewnionych, zawodowych, niezawodowych ; 2.Zwiększenie zakresu pomocy placówek rodzinnych; 3.Poprawa dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla osób z kręgu pieczy zastępczej; 4.Zwiększenie zakresu wsparcia dla młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą. 5.Poprawa i wzmocnienie pozytywnego wizerunku środowiska pieczy zastępczej.

Realizatorzy	Samorząd powiatowy, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
Partnerzy	Samorządy gminne, organizacje pozarządowe, ośrodki adopcyjny, placówki oświatowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego, Regionalne Centrum Polityki Społecznej, media.
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	-liczba programów i projektów, -liczba konferencji, spotkań, -liczba materiałów informacyjnych, -liczba rodzin spokrewnionych, -liczba rodzin zawodowych, -liczba rodzin niezawodowych, -liczba rodzinnych domów dziecka, -liczba świadczeń wypłaconych rodzinom zastępczym i osobom usamodzielnianym, -liczba placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego, -liczba koordynatorów, -liczba wolontariuszy, -liczba grup wsparcia, -liczba porad specjalistycznych, -liczba mieszkań , -liczba szkoleń kadry pieczy zastępczej, -liczba opracowanych programów usamodzielnienia,
Termin realizacji	Realizacja działania nr 2 - 2018r.,nr 9 – 2022-2023r., nr 13 - 2022-2024r., pozostałe działania są działaniami ciągłymi realizowanymi przez cały okres obowiązywania Strategii.
Cel strategiczny A.3	Przeciwdziałanie uzależnieniom i zjawisku przemocy w środowisku domowym
Kierunki działań	1.Prowadzenie działań profilaktycznych zmierzających do zapobiegania uzależnieniom, kampanie społeczne propagujące zdrowy styl życia bez uzależnień; 2.Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do terapii, specjalistów, ośrodków stacjonarnych; 3.Funkcjonowanie grup wsparcia i ruchów samopomocowych; 4.Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; 5.Zapewnienie wsparcia w ramach Punktu Konsultacyjnego; 6.Utworzenie Ośrodka lub Punktu Interwencji Kryzysowej; 7.Realizacja programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy;

	<p>8.Rozwój działalności zespołów interdyscyplinarnych w gminach;</p> <p>9.Prowadzenie działalności informacyjnej na temat przemocy, uzależnień np. ulotki, informacje na stronach internetowych, foldery;</p> <p>10.Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych uzależnieniem, przemocą;</p> <p>11.Podnoszenie kwalifikacji pracowników służb zajmujących się problematyką uzależnień, przemocy;</p> <p>12.Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla dzieci i rodzin z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień oraz przemocy domowej;</p> <p>13.Opracowanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;</p> <p>14.Działania interwencyjne służb podjęte w sytuacji występowania przemocy domowej.</p>
Przewidywane efekty	<p>1.Ograniczenie zjawiska uzależnień;</p> <p>2.Ograniczenie zjawiska przemocy w środowisku domowym;</p> <p>3.Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska uzależnienia i przemocy w środowisku domowym;</p> <p>4.Rozwinięcie systemu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej i uzależnień;</p>
Realizatorzy	Samorząd powiatowy, Samorzady gminne, GOPS- y, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe powiatowe i gminne, Komenda Powiatowa Policji, Zakład Opieki Zdrowotnej
Partnerzy	Organizacje pozarządowe , Kościół, media,
Źródło finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	<p>-liczba kampanii społecznych i działań profilaktycznych z zakresu uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie,</p> <p>-liczba skierowań do specjalistów, ośrodków, na terapię,</p> <p>-liczba grup wsparcia, grup samopomocowych z zakresu uzależnień i przemocy w rodzinie,</p> <p>-liczba osób skierowanych na leczenie przez Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p> <p>-uruchomienie OIK lub PIK,</p> <p>-liczba sprawców przemocy biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych,</p> <p>-liczba spotkań zespołów interdyscyplinarnych,</p> <p>-liczba materiałów informacyjnych, ulotek, plakatów,</p>

	<p>artykułów prasowych z zakresu przemocy w rodzinie i uzależnień,</p> <ul style="list-style-type: none"> -liczba szkoleń osób zajmujących się uzależnieniami i przeciwdziałania przemocy, -liczba porad specjalistycznych z zakresu przemocy w rodzinie, uzależnień, - liczba programów, -liczba przeprowadzonych postępowań z zakresu przemocy domowej z art. 207 kk, -liczba przeprowadzonych postępowań z zakresu procedury „ Niebieskiej karty”, - liczba przeprowadzonych interwencji domowych, - liczba interwencji, w których wdrożono procedurę „ Niebieskiej karty”, - liczba wniosków skierowanych do sądów rodzinnych
Termin realizacji	Realizacja działania nr 3 - 2018-2025r., nr 6 - 2022-2025r., nr 7 - 2020-2025r., nr 12- 2018-2025r., pozostałe działania są działaniami ciągłymi realizowanymi przez cały okres obowiązywania Strategii.
Cel strategiczny A.4	Poprawa jakości życia osób starszych
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1.Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób starszych oraz usług stacjonarnych świadczonych przez Zakład Opiekuńczo- Lecznicy; 2.Tworzenie rodzinnych domów pomocy społecznej; 3.Tworzenie gminnych klubów seniora i dziennych domów pobytu dla osób starszych; 4.Korzystanie z pomocy wolontariuszy; 5.Rozwój grup samopomocowych, kół zainteresowań dla seniorów; 6.Kierowanie do DPS; 7.Działalność Uniwersytetu III wieku; 8.Działalność Związku Emerytów i Rencistów; 9.Zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej
Przewidywane efekty	<ol style="list-style-type: none"> 1.Zapewnienie odpowiedniej opieki osobom starszym; 2.Utworzenie bazy miejsc sprzyjających spędzaniu czasu wolnego w sposób zorganizowany; 3.Podwyższenie poziomu wiedzy w zakresie dostępności do nowoczesnych technologii poprawiających mobilność ludzi starszych; 4.Poprawa funkcjonowania ludzi starszych we współczesnym świecie.
Realizatorzy	Samorząd powiatowy, Samorzady gminne, GOPS, PCPR , placówki oświatowe o charakterze powiatowym i gminnym, Domy kultury, Zakład Opieki Zdrowotnej

Partnerzy	Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, Kościoły, media.
Źródło finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	-liczba godzin usług opiekuńczych, -liczba osób korzystających z ZOL, -liczba rodzinnych domów pomocy społecznej, -liczba klubów seniora , -liczba dziennych domów pobytu, -liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych, -liczba grup i kół samopomocowych, -liczba osób umieszczonych w DPS, -liczba poradni specjalistycznych, -liczba członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku, -liczba członków Związku Emerytów Rencistów,
Termin realizacji	Realizacja działania nr 1 – 2020-2022r., nr 2,3 – 2022-2025r.,nr 5 -2017-2020r.,nr 9 – 2017-2020r., pozostałe działania są działaniami ciągłymi realizowanymi przez cały okres obowiązywania Strategii.
Cel strategiczny B	Promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa
Cel operacyjny B.1	Aktywizacja bezrobotnych do 30 roku życia
Kierunki działań	1.Realizacja programów na rzecz bezrobotnych w wieku do 30 roku życia; 2.Zapewnienie bezrobotnym do 30 roku życia pełnej dostępności do poradnictwa indywidualnego i grupowego; 3.Promowanie nowych instrumentów rynku pracy m.in. bonów stażowych, bonów zatrudnieniowych, bonów szkoleniowych, bonów na zasiedlenie i innych; 5.Zwiększenie dostępności udziału w szkoleniach, umożliwiających bezrobotnym uzyskanie, uzupełnienie lub udoskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych; 6.Zapewnienie dostępności środków na podjęcie samozatrudnienia w ramach jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.
Przewidywane efekty	1.Zwiększenie aktywności zawodowej, 2.Podjęcie dalszego zatrudnienia lub samozatrudnienia, 3.Uzyskanie, uzupełnienie lub udoskonalenie posiadanych umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych poprzez udział w szkoleniach, 4.Zdobycie doświadczenia zawodowego i umiejętności praktycznych do wykonywania pracy, 5.Podniesienie kwalifikacji zawodowych,

Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	Pracodawcy i przedsiębiorcy
Źródło finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych programów ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych do 30 roku życia, - liczba osób korzystających z poradnictwa indywidualnego i grupowego, - liczba udzielonych bonów stażowych, - liczba udzielonych bonów zatrudnieniowych, - liczba udzielonych bonów szkoleniowych, - liczba udzielonych bonów na zasiedlenie, - liczba udzielonych jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025r.
Cel operacyjny B.2	Aktywizacja bezrobotnych powyżej 50 roku życia
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1.Realizacja programów zwiększających aktywność zawodową na rzecz bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia; 2.Promocja aktywności w zakresie wspierania bezrobotnych powyżej 50 roku życia na rzecz wydłużenia ich aktywności zawodowej (organizacja robót publicznych i innych form).
Przewidywane efekty	<ol style="list-style-type: none"> 1.Wzrost aktywności zawodowej w grupie osób powyżej 50 roku życia, 2. Zasilenie rynku pracy w doświadczonych pracowników; 3.Zmniejszenie poziomu zagrożenia wykluczeniem społecznym wśród osób powyżej 50 roku życia.
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	Pracodawcy i przedsiębiorcy
Źródło finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych programów ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych powyżej 50 roku życia, - liczba zorganizowanych prac interwencyjnych dla osób powyżej 50 roku życia, - liczba zorganizowanych robót publicznych dla osób powyżej 50 roku życia
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025

Cel operacyjny B.3	Aktywizacja bezrobotnych kobiet
Kierunki działań	1.Realizacja aktywnych programów rynku pracy na rzecz bezrobotnych kobiet; 2.Promocja jednakowego dostępu przedstawicieli obu płci do zatrudnienia; 3.Realizowanie staży w celu umożliwienia bezrobotnej kobiecie nabycia umiejętności praktycznych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego w rzeczywistych warunkach pracy.
Przewidywane efekty	1.Zwiększenie aktywności kobiet na rynku pracy, 2.Wsparcie kobiet na rynku pracy, prowadzące do wzrostu stopy zatrudnienia kobiet i podniesienia ich statusu zawodowego i społecznego. 3.Zmniejszenie poziomu dyskryminacji kobiet na rynku pracy.
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	Pracodawcy i przedsiębiorcy
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	- liczba realizowanych programów ze szczególnym uwzględnieniem kobiet, - liczba kobiet korzystających ze staży
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025
Cel operacyjny B.4	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych
Kierunki działań	1.Realizowanie instrumentów rynku pracy w celu umożliwienia osobom długotrwale bezrobotnym nabycia umiejętności praktycznych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego w rzeczywistych warunkach pracy; 2.Organizowanie szkoleń ściśle związanych z tematyką aktywnego poszukiwania pracy; 3.Spotkania z doradcą zawodowym;
Przewidywane efekty	1.Zwiększenie aktywności osób długotrwale bezrobotnych, 2.Zwiększenie mobilności osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy. 3. Nabycie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy. 4.Podniesienie poziomu samoceny osób długotrwale bezrobotnych.
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	Pracodawcy i przedsiębiorcy
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki

	UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	- liczba osób długotrwale bezrobotnych korzystających z instrumentów rynku pracy, - liczba osób długotrwale bezrobotnych korzystających ze szkoleń z aktywnego poszukiwania pracy
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025
Cel operacyjny B.5	Aktywizacja osób o niskich kwalifikacjach (do poziomu ISCED 3)
Kierunki działań	1.Organizowanie kursów i szkoleń w celu uzyskania kwalifikacji i umiejętności
Przewidywane efekty	1.Nabycie kwalifikacji zawodowych i nowych umiejętności przez osoby o niskich kwalifikacjach.
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	Instytucja szkoleniowe
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	- liczba osób o niskich kwalifikacjach korzystających ze szkoleń zawodowych
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025
Cel operacyjny B.6	Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia
Kierunki działań	1.Promocja powstawania nowych przedsiębiorstw; 2.Zapewnienie pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia na uruchomienie działalności gospodarczej;
Przewidywane efekty	1.Wzrost samozatrudnienia wśród bezrobotnych; 2.Rozwój systemu lokalnej przedsiębiorczości; 3.Wzmocnienie potencjału gospodarczego w regionie;
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	-
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	- liczba udzielonych jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025
Cel operacyjny B.7	Rozwijanie współpracy pomiędzy PUP i PCPR w Pajęcznie oraz ośrodkami pomocy społecznej
Kierunki działań	1.Realizacja przedsięwzięć dla wspólnej grupy klientów; 2. Realizacja Programu Aktywizacja i Integracja;

	3.Aktywizacja osób bezrobotnych należących do III profilu pomocy;
Przewidywane efekty	1.Zwiększenie aktywności osób bezrobotnych należących do III profilu pomocy, 2.Zwiększenie liczby osób aktywizowanych, które jednocześnie są osobami bezrobotnymi i korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej 3.Poprawa jakości systemowego wsparcia poprzez zintegrowanie działań instytucji
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	-liczba aktywizowanych osób bezrobotnych z III profilu pomocy, - liczba realizowanych programów PAI, -liczba wspólnie zaktywizowanych osób, które są jednocześnie klientami PUP i OPS,
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025
Cel operacyjny B.8	Promocja kształcenia ustawicznego wśród osób bezrobotnych
Kierunki działań	1. Dostosowanie oferty szkoleniowej do potrzeb lokalnego rynku pracy; 2.Dostosowywanie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb lokalnego rynku pracy; 3.Współpraca z partnerami rynku pracy (instytucjami oświatowymi i szkoleniowymi); 4.Promocja idei uczenia się przez całe życie; 5.Wspieranie dalszego kształcenia bezrobotnych poprzez dofinansowanie studiów podyplomowych; 6.Organizacji szkoleń.
Przewidywane efekty	1.Zwiększenie motywacji do dalszej edukacji wśród bezrobotnych w celu podnoszenia swoich kwalifikacji. 2.Zwiększenie liczby osób przeszkolonych oraz studiujących 3.Zwiększenie mobilności i potencjału osób bezrobotnych na otwartym rynku pracy 4. Poprawa poziomu wykształcenia osób bezrobotnych
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	Instytucja szkoleniowe i oświatowe
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych

Wskaźniki realizacji działań	- liczba przeszkolonych osób bezrobotnych, - liczba osób bezrobotnych korzystających ze studiów podyplomowych.
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025
Cel operacyjny B.9	Inwestowanie w kompetencje pracowników i pracodawców
Kierunki działań	1.Upowszechnianie informacji o Krajowym Funduszu Szkoleniowym; 2.Promowanie Krajowego Funduszu Szkoleniowego wśród pracodawców poprzez bezpośrednie kontakty mające na celu przekazanie informacji o możliwościach finansowania kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców ze środków KFS;
Przewidywane efekty	1.Wzrost wiedzy pracodawców na temat Krajowego Funduszu Szkoleniowego, 2.Zwiększenie poziomu inwestowania w rozwój kompetencji zawodowych pracowników.
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	Pracodawcy
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	- liczba pracodawców korzystających ze szkoleń dla siebie i pracowników, - liczba osób przeszkolonych w ramach KFS.
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025
Cel strategiczny C	Tworzenie warunków umożliwiających osobom z niepełnosprawnością równoprawny udział we wszystkich sferach życia społecznego
Cel operacyjny C.1	Podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa na temat osób z niepełnosprawnością, ich praw, potrzeb, możliwości
Kierunki działań	1.Wspieranie i inicjowanie działań informacyjnych, w tym kampanii społecznych na rzecz osób z niepełnosprawnością; 2.Podniesienie poziomu wiedzy, rozpowszechnianie informacji o programach i działaniach realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością w aspekcie możliwości uzyskania różnych form wsparcia w tym na temat placówek pomocy i zakresu ich działania na terenie powiatu; 3.Kształtowanie właściwych postaw społecznych sprzyjających realizowaniu praw osób z niepełnosprawnością, w tym współpraca z mediami w zakresie edukacji społecznej dotyczącej niepełnosprawności poprzez obiektywne przedstawianie wizerunku osoby z

	<p>niepełnosprawnością;</p> <p>4.Promowanie działań organizacji pozarządowych oraz podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnością w tym zlecenie zadań, których beneficjentami są osoby z niepełnosprawnością;</p> <p>5.Rozszerzanie współpracy z jednostkami samorządu powiatowego i gminnego, instytucjami, organizacjami pozarządowymi, oraz innymi podmiotami w zakresie działalności na rzecz osób z niepełnosprawnością w tym tworzenie lokalnych systemów wsparcia i integracji osób z niepełnosprawnością;</p> <p>6.Promocja zewnętrzna- informacje dotyczące form pomocy i rehabilitacji na stronach internetowych, portalach społecznościowych itp.;</p> <p>7.Organizowanie imprez kulturalnych, społecznych, promujących możliwości i umiejętności osób z niepełnosprawnością;</p>
Przewidywane efekty	<p>1.Zwiększenie wiedzy i dostępu do informacji dla osób z niepełnosprawnością i ich najbliższego otoczenia;</p> <p>2.Zmiana postaw społecznych umożliwiającą udział osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym na równych prawach oraz ograniczenie zjawiska dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność;</p> <p>3.Zintensyfikowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością.</p>
Realizator	Samorząd powiatowy ,samorządy gminne, PCPR, DPS, ŚDS.
Partnerzy	Organizacje pozarządowe, media i inne podmioty.
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	<p>-liczba spotkań informacyjnych, kampanii,</p> <p>-liczba artykułów, programów telewizyjnych, biuletynów, materiałów informacyjnych itp.,</p> <p>-liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym,</p> <p>-liczba realizowanych wspólnych działań (sektor publiczny z niepublicznym),</p> <p>-liczba informacji zamieszczonych na stron internetowych, portalach społecznościowych itp.,</p> <p>-liczba imprez,</p>
Termin realizacji	Realizacja działania nr 4 - 2018-2021r., nr 7 - 2020-2022r., pozostałe działania są działaniami ciągłymi realizowanymi przez cały okres obowiązywania Strategii.
Cel operacyjny C.2	Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
Kierunki działań	1.Organizowanie w placówkach oświatowych pomocy psychologiczno - pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi

	<p>potrzebami edukacyjnymi;</p> <p>2.Prowadzenie działalności diagnostycznej, terapeutycznej i profilaktycznej;</p> <p>3. Zapewnienie edukacji uczniom z niepełnosprawnością w placówkach ogólnodostępnych i integracyjnych;</p> <p>4.Organizowanie szkoleń, warsztatów edukacyjnych dla nauczycieli, specjalistów w zakresie organizacji pracy psychologiczno – pedagogicznej;</p> <p>5.Funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego;</p> <p>6.Wspieranie rodziców uczniów z dysfunkcjami, problemami edukacyjnymi, trudnościami wychowawczymi poprzez wydawanie skierowań do szkół specjalnych, ośrodków socjoterapeutycznych, wychowawczych itp.;</p>
Przewidywane efekty	<p>1.Zwiększenie dostępności dzieci z niepełnosprawnością do edukacji</p> <p>2.Poprawa poziomu oferty w zakresie pomocy psychologiczno- pedagogicznej, edukacyjnej, diagnostycznej i terapeutycznej</p> <p>3. poprawa funkcjonowania rodzin uczniów z dysfunkcjami;</p> <p>4.Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli w zakresie edukacji osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p>
Realizator	Samorząd powiatowy ,samorządy gminne, powiatowe i gminne placówki oświatowe
Partnerzy	Organizacje pozarządowe
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	<p>-liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi objętych pomocą,</p> <p>-liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego,</p> <p>-liczba diagnoz psychologiczno-pedagogicznych,</p> <p>-liczba klas integracyjnych,</p> <p>-liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi korzystających z kształcenia ogólnodostępnego,</p> <p>-liczba uczniów korzystających z kształcenia specjalnego,</p> <p>-liczba skierowań do placówek edukacyjnych wydanych przez Powiat,</p> <p>-liczba szkoleń, warsztatów dla nauczycieli,</p>
Termin realizacji	Działanie ciągłe w latach 2016-2025
Cel operacyjny C.3	Aktywizacja osób z niepełnosprawnością
Kierunki działań	<p>1.Realizacja programów na rzecz osób z niepełnosprawnością;</p> <p>2. Zajęcia z doradcą zawodowym, w celu zdobycia wiedzy z zakresu metod poszukiwania pracy, autoprezentacji, metod</p>

	panowania nad stresem; 3.Umożliwienie zdobycia niezbędnego doświadczenia zawodowego poprzez kierowanie na staże;
Przewidywane efekty	1.Zwiększenie aktywności zawodowej wśród bezrobotnych osób z niepełnosprawnością 2.Poprawa mobilności, kompetencji i samooceny osób z niepełnosprawnością 3.Podwyższenie kwalifikacji zawodowych i nabycie niezbędnego doświadczenia.
Realizatorzy	PUP w Pajęcznie
Partnerzy	Pracodawcy i przedsiębiorcy
Źródło finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	-liczba zrealizowanych programów ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnością, -liczba porad zawodowych udzielonych osobom z niepełnosprawnością, -liczba zorganizowanych miejsc stażowych dla osób z niepełnosprawnością,
Termin realizacji	działania ciągłe w latach 2016-2025
Cel operacyjny C.4	Tworzenie warunków umożliwiających osobom z niepełnosprawnością dostęp do przestrzeni publicznej i uczestnictwa w życiu społecznym
Kierunki działań	1.Ułatwianie osobom z niepełnosprawnością dostępności do budynków mieszkalnych wielorodzinnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej; 2.Promocja tworzenia mieszkalnictwa chronionego i treningowego oraz miejsc aktywności osób z niepełnosprawnością; 3.Udostępnianie informacji o możliwościach pozyskania sprzętu rehabilitacyjno-usprawniającego (w tym punkt wypożyczania sprzętu); 4.Promowanie idei świadczenia usług asystenta osób z niepełnosprawnością oraz wolontariatu umożliwiającego lepsze funkcjonowanie w naturalnym środowisku; 5.Likwidacja barier w mieszkaniach osób z niepełnosprawnością; 6. Likwidacja barier funkcjonalnych; 7.Likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym; 8.Funkcjonowanie Środowiskowych Domów Samopomocy oraz tworzenie instytucji wspierających osoby z niepełnosprawnością (WTZ, ZPCh i inne); 9.Działalność Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności;

	10. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do edukacji i podnoszenia kwalifikacji;
Przewidywane efekty	1. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością; 2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat barier utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością; 3. Poprawa dostępności do budynków użyteczności publicznej poprzez ich właściwe dostosowanie; 4. Zwiększenie dostępności osób z niepełnosprawnością do różnego rodzaju usług zapewniających lepsze funkcjonowanie; 5. Poprawa mobilności osób z niepełnosprawnością.
Realizator	Samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR, PUP, ŚDS
Partnerzy	Organizacje pozarządowe, instytucje, media
Źródła finansowania/ koszt działań	środki samorządów terytorialnych, środki rządowe, środki UE, środki organizacji pozarządowych, środki osób prawnych i fizycznych
Wskaźniki realizacji działań	- liczba zlikwidowanych barier w budynkach użyteczności publicznej, - liczba mieszkań chronionych, treningowych; miejsc aktywności, - liczba działań informacyjnych dotyczących niepełnosprawności w tym dotyczących sprzętu rehabilitacyjno- usprawniającego, - liczba zlikwidowanych barier w mieszkaniach osób z niepełnosprawnością, - liczba zlikwidowanych barier funkcjonalnych, - liczba zlikwidowanych barier w komunikowaniu się, - liczba osób korzystających ze wsparcia w podnoszeniu kwalifikacji i uzyskaniu wykształcenia, - liczba uczestników w instytucjach wsparcia, - liczba nowych instytucji wsparcia, - liczba wydanych orzeczeń,
Termin realizacji	Realizacja działania nr 1- 2018-2022r., nr 2 – 2023-2025r., nr 4 – 2020- 2022r., nr 10 – 2017-2018r., pozostałe działania są działaniami ciągłymi realizowanymi przez cały okres obowiązywania Strategii.

5.CZĘŚĆ III ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

5.1.Ramy finansowe strategii

Finansowanie działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pajęczańskim na lata 2016-2025 odbywać się będzie z środków finansowych :

- samorządów terytorialnych,

- rządowych,
- UE,
- organizacji pozarządowych,
- osób prawnych i fizycznych.

Szczegółowe zaplanowanie wysokości środków finansowych na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, dynamikę zjawisk społecznych oraz nieoszacowanych w momencie tworzenia dokumentu strategicznego wieloletnich wydatków inwestycyjnych.

Próbą planowania i konstruowania przybliżonych ram finansowych Strategii może być analiza wydatków powiatu na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w latach 2013-2015. Należy jednak zaznaczyć, że wydatki te nie obejmują kosztów inwestycyjnych powiatu poniesionych przed rokiem 2013 na istniejącą obecnie infrastrukturę pomocy społecznej; istotnym jest również fakt, że w Strategii zawarto zadania wychodzące poza zakres tak przedstawionej analizy wydatków. W związku z szerokim zakresem zadań pomocy społecznej i ich interdyscyplinarnym wymiarem należało te zadania wpisać w Strategię, stąd wśród jej realizatorów musiały się znaleźć nie tylko jednostki organizacyjne powiatu, ale również inne jednostki i podmioty mające odrębną strukturę finansową, a ich plany finansowe są najczęściej krótkoterminowe. Organizacje pozarządowe z racji specyficznego systemu planowania wydatków nie są w stanie prognozować w systemie wieloletnim, natomiast inni realizatorzy np. samorządy gminne w ramach własnych budżetów są zobowiązane planować, odrębnie dla każdego roku, wysokość środków finansowych na działania im przypisane.

Strukturę wydatków powiatu na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w latach 2013-2015 przedstawiają poniższe tabele.

Zestawienie wydatków powiatu ponoszonych w latach 2013-2015 na zadania pieczy zastępczej, pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym.

Tabela 45. Ramy finansowe polityki społecznej powiatu pajęczańskiego.

Wyszczególnienie zadania	2013	2014	2015
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	422 226	479 462	470 316
Domy pomocy społecznej	1 157 641	1 193 817	1 212 708
Ośrodki wsparcia	354 886	313 782	332 189
Rodziny zastępcze	740 884	737 607	717 588
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	238 348	243 345	335 898
Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	158 172	160 916	143 483
RAZEM	3.072.157	3.128.929	3.212.182

Zestawienie środków PFRON wydatkowanych w latach 2013-2015 w ramach programów celowych i środków powiatu na finansowanie zadań dla osób niepełnosprawnych

Tabela 46. Zestawienie wydatkowanych środków PFRON na finansowanie zadań dla osób niepełnosprawnych

Wyszczególnienie zadania – środki PFRON	2013	2014	2015
Rehabilitacja zawodowa	3.400,00	10.725,00	10.774,00
Rehabilitacja społeczna	247.711,00	255.143,00	277.954,00
Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”	51.511,00	90.762,40	52.620,00
Programy celowe – dostosowanie budynku przychodni zdrowia	0	91.942,50	0
RAZEM	302.622,00	448.573,00	341.348,00

Wydatki poniesione w latach 2013-2015 przez Powiatowy Urząd Pracy w Pajęcznie na realizację zadań określonych ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz koszty związane z funkcjonowaniem urzędu.

Tabela 47. Zestawienie wydatkowanych środków PUP w latach 2013-2015

Wyszczególnienie zadania	2013	2014	2015
Składki zdrowotne za bezrobotnych bez prawa do zasiłku	1.729.936,05	1.694.119,67	1.249.717,22
Koszty utrzymania urzędu wraz z kosztami osobowymi	1.618.461,90	1.721.442,64	1.738.914,93
Zasiłki dla bezrobotnych i dodatki aktywizacyjne	5.133.100,00	4.203.350,00	3.900.400,00
Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	3.996.800,00	5.034.000,00	5.285.500,00 p
Koszty obsługi bezrobotnych i inne wydatki fakultatywne	408.100,00	362.600,00	414.600,00
RAZEM	12.886.397,95	13.015.512,31	12.589.132,15

W programowaniu polityki społecznej w skali powiatu wydaje się być istotnym obecny program realizowany przez rząd o pomocy państwa w wychowaniu dzieci tzw. „Program 500 +”, zgodnie z którym, na każde drugie i kolejne dziecko rodzina otrzyma miesięcznie 500zł. Realizacja programu spoczywa na samorządach gminnych, ale środki finansowe są zapewniane przez rząd. Środki finansowe pochodzące z tego programu będą miały istotny wpływ na funkcjonowanie rodzin pod względem ekonomicznym i z pewnością przyczynią się do pozytywnych zmian społecznych i szybszego realizowania zadań strategii. Można założyć, że część problemów społecznych związanych w szczególności z ubóstwem zostanie zminimalizowana. Są to znaczne kwoty finansowe przeznaczone na

wsparcie polskich rodzin. Z szacunkowych danych gmin, a także na podstawie analizy danych GUS można stwierdzić, że liczba dzieci z terenu powiatu objętych pomocą to około 5-6 tysięcy, jest to zatem około 4000 rodzin mieszkających na terenie powiatu, czyli większa część wszystkich rodzin mieszkających na terenie powiatu. Środki finansowe przeznaczone na pomoc dla rodzin w skali powiatu to roczna kwota około 36.000.000 złotych.

Z wyżej przedstawionych danych finansowych dotyczących sfery polityki społecznej w skali powiatu można przyjąć, że roczne prowadzenie szeroko pojętych działań w zakresie pomocy społecznej, wskazanych jako zadania realizujące założenia strategii pochłania kwotę około 8 mln. złotych. Należy zatem przyjąć tę kwotę jako bazową dla prognozowania wydatków w kolejnych latach realizacji strategii.

Wartość środków finansowych na wykonanie zadań założonych w Strategii oszacowano poprzez procentowe różnicowanie kosztów poniesionych przez Powiat na sfinansowanie głównych zadań pomocy społecznej w latach 2013-2015. Przewidziano również występowanie tzw. ryzyk finansowych, różnego natężenia potrzeb w poszczególnych latach, a także stały, w perspektywie wieloletniej, wzrost wydatkowania finansów publicznych tzw. inflację. Pozwoliło to na urealnienie prognozowanych wydatków na zadania założone w Strategii na poszczególne lata.

Tabela 48. Szacunkowa wysokość środków finansowych powiatu na realizację zapisów strategii w latach 2016-2025

L.p.	lata	Wysokość prognozowanych środków finansowych w złotych
1	2016	8.359.600
2	2017	9.200.300
3	2018	8.200.800
4	2019	8.625.100
5	2020	7.800.600
6	2021	9.724.200
7	2022	8.621.300
8	2023	9.687.200
9	2024	8.452.400
10	2025	9.564.300

5.2. Wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja strategii

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pajęcznie z godnie z art. 112 ust.9 ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (tj. Dz.U z 2016 poz. 930) jest koordynatorem realizacji Strategii. Zgodnie z regulacjami prawnymi oraz praktyką administracyjną Strategia będzie wdrażana etapowo, kolejne etapy wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 49. Etapy wdrażania Strategii

L.p	Etap	Odpowiedzialni	Termin
1.	Przyjęcie projektu dokumentu Strategii przez Zespół ds. opracowania strategii	Dyrektor PCPR w Pajęcznie	czerwiec 2016 rok

2.	Przekazanie dokumentu strategicznego do gmin powiatu pajęczańskiego celem konsultacji	Dyrektor PCPR w Pajęcznie	czerwiec 2016 rok
3.	Przedłożenie dokumentu Strategii po konsultacjach Zarządowi Powiatu	Dyrektor PCPR w Pajęcznie	sierpień/ wrzesień 2016
4.	Przedłożenie dokumentu Strategii właściwej Komisji Rady Powiatu Pajęczańskiego	Zarząd Powiatu	wrzesień 2016 rok
5.	Zatwierdzenie Strategii uchwałą Rady Powiatu	Rada Powiatu	wrzesień 2016
6.	Przedstawienie informacji z realizacji Strategii Zarządowi Powiatu oraz właściwej Komisji Rady Powiatu	PCPR w Pajęcznie	raz w roku (po każdym roku realizacji)

Monitorowanie i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na ocenie realizowanych celów. Dla każdego celu strategicznego określono odpowiednie wskaźniki jednak przedstawione wskaźniki realizowanych działań nie wyczerpują wszystkich możliwości pozwalających na ocenę realizacji celu. Przyjmuje się, że mogą być zastosowane inne wskaźniki niż określone w dokumencie, ponieważ w trakcie realizacji Strategii mogą zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które będą precyzyjniej przedstawiały realizację danego celu operacyjnego. Należy również wskazać, że wykonanie danego wskaźnika przypisanego do konkretnego celu operacyjnego na poziomie „zera”, nie musi świadczyć o braku osiągnięcia celu, ponieważ zrealizowanie celu opiera się na wielu działaniach, których wykonanie będzie świadczyć o jego osiągnięciu.

Strategia wskazuje, że osiągnięcie określonego celu operacyjnego odbywa się przez realizację konkretnych kierunków działania. W strategii wskazano do każdego celu kilka, kilkanaście kierunków działań, co nie wyklucza realizacji tego celu przez kierunek działania nie wymieniony w dokumencie. Przyjmuje się, że realizacja takiego działania będzie wpisana w materiale sprawozdawczym, choć nie jest ono bezpośrednio ujęte w dokumencie.

W ramach prowadzonego monitoringu zbierane będą szacunkowe informacje dotyczące liczby uczestników danego działania w skali :

- do 5 osób
- do 20 osób
- do 50 osób
- do 100 osób
- do 500 osób
- powyżej 500 osób.

Ramy finansowe realizacji działań zostaną określone szacunkowo:

- wydatek do 1000 zł. – w zaokrągleniu do 100 zł.
- wydatek do 10.000 zł. – w zaokrągleniu do 1000 zł.
- wydatek do 500.000 zł. – w zaokrągleniu do 10.000 zł.
- wydatek do 1 mln. zł. – w zaokrągleniu do 100.000 zł.

- wydatek powyżej 1 mln. zł. – w zaokrągleniu do 0,5 mln. zł.

Ocena założeń Strategii będzie prowadzona na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych do koordynatora realizacji strategii przez realizatorów poszczególnych celów tj.: instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe i inne podmioty. Strategia będzie monitorowana w systemie rocznym, zmiany dotyczące celów operacyjnych może wprowadzać Zarząd Powiatu po zgłoszeniu konieczności takich zmian, natomiast zmiany dotyczące celów strategicznych wymagają zatwierdzenia przez Radę Powiatu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pajęcznie na podstawie zebranych danych będzie opracowywało corocznie informację z realizacji Strategii, która zostanie przedstawiona Zarządowi Powiatu oraz właściwej Komisji Rady Powiatu Pajęczańskiego.

Monitorowanie Strategii będzie służyło do:

- bieżącej obserwacji zaawansowania realizacji Strategii,
- identyfikacji problemów w jej realizacji,
- oceny zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych celów,
- oceny, czy założenia Strategii są nadal aktualne, czy wymagają korekty.

6.ZAKOŃCZENIE

Dokument Strategii wskazuje podstawowe kierunki rozwoju powiatu w zakresie lokalnej polityki społecznej. Realizacja zadań, podejmowane inicjatywy i działania są skierowane na podtrzymanie i rozwój posiadanych zasobów. Należy w związku z tym zauważyć, że wskazane w Strategii problemy społeczne muszą być rozumiane nie jako cecha pojedynczych osób, ale jako problem systemowy całych rodzin, środowisk, grup społecznych, ponieważ jedynie takie postrzeganie zjawiska pozwala na odpowiednie określenie rozwiązań społecznych z nim związanych. Dzięki temu możliwe było określenie właściwej skali i wagi istniejących problemów społecznych oraz konieczności ponoszenia niezbędnych kosztów w zakresie ich ograniczania.

Wyznaczając kierunki rozwoju lokalnej polityki społecznej, uwzględniono potrzeby mieszkańców powiatu, co powinno pozwolić na realizację założonej misji. Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki współpracy wszystkich podmiotów zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji społeczno- ekonomicznej. Zbudowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględnia najistotniejsze obszary życia społecznego, które winny być objęte sferą oddziaływania. Należy pamiętać, że strategia jest tylko konstrukcją, która dopiero po wypełnieniu realnymi działaniami, przełoży się na wymierną poprawę jakości życia mieszkańców powiatu.

7.SPIS TABEL

1. *Tabela 1. Podział administracyjny powiatu pajęczańskiego*
2. *Tabela 2. Powierzchnia i ludność wg. gmin w powiecie pajęczańskim na dzień 31.12.2013 roku*
3. *Tabela 3. Ludność w poszczególnych gminach według wieku ekonomicznego*
4. *Tabela 4. Stan mieszkańców w domu pomocy społecznej*
5. *Tabela 5. Stan uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Bobrownikach*
6. *Tabela 6. Ilość wniosków i wydanych orzeczeń o niepełnosprawności*
7. *Tabela 7. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych*
8. *Tabela 8. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych*
9. *Tabela 9. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do likwidacji barier w komunikowaniu się*
10. *Tabela 10. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do likwidacji barier technicznych*
11. *Tabela 11. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze*
12. *Tabela 12. Liczba wniosków i przyznanych dofinansowań do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny*
13. *Tabela 13. Liczba przestępstw na terenie powiatu w podziale na ich rodzaje*
14. *Tabela 14. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na przestrzeni lat 2012-2014*
15. *Tabela 15. Liczba wniosków skierowanych przez policję do innych instytucji*
16. *Tabela 16. Ilość spraw prowadzonych przez zespoły interdyscyplinarne*
17. *Tabela 17. Liczba rodzin zastępczych w powiecie pajęczańskim w latach 2012-2014.*
18. *Tabela 18. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w powiecie pajęczańskim w latach 2012-2014 (w tym dzieci pochodzące z innych powiatów i miast).*
19. *Tabela 19. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu pajęczańskiego, pochodzących z innych miast i powiatów w latach 2012-2014.*
20. *Tabela 20. Wydatki poniesione na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie powiatu pajęczańskiego w latach 2012-2014.*
21. *Tabela 21. Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów i miast.*
22. *Tabela 22. Liczba dzieci w placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego w Kiedosach w latach 2012-2014 (w tym dzieci pochodzące z innych powiatów i miast).*
23. *Tabela 23. Wydatki powiatu na utrzymanie dzieci pochodzących z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów i miast.*
24. *Tabela 24. Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapii, specjalistycznych ośrodków szkolno-wychowawczych.*
25. *Tabela 25. Wydatki powiatu na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i wychowawcze i specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze.*
26. *Tabela 26. Stopa bezrobocia w powiecie pajęczańskim, województwie łódzkim i w kraju. Stan na dzień 31.12 w latach 2012-2014.*
27. *Tabela 27. Liczba osób bezrobotnych w powiecie pajęczańskim według gmin*

28. *Tabela 28. Zestawienie procentowe bezrobocia w poszczególnych gminach w latach 2012-2014. Stan na dzień 31.12.*
29. *Tabela 29. Struktura bezrobotnych widniejących w rejestrze PUP w Pajęcznie według wieku (w osobach).*
30. *Tabela 30. Liczba osób bezrobotnych według poziomu wykształcenia w latach 2012-2014 (w osobach).*
31. *Tabela 31. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu grudnia w latach 2012-2014. (tabela zawiera dane statystyczne w podziale na grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w szerszym wydaniu obowiązującym do 26.05.2014r.)*
32. *Tabela 32. Szkolnictwo ponadgimnazjalne w Powiecie Pajęczańskim w latach 2007-2013*
33. *Tabela 33. Liczba uczniów w roku szkolnym 2011/2012 (SIO na dzień 30 września 2011 r.)*
34. *Tabela 34. Liczba uczniów w roku szkolnym 2012/2013 (SIO na dzień 30 września 2012 r.)*
35. *Tabela 35. Liczba uczniów w roku szkolnym 2013/2014 (SIO na dzień 30 września 2013r.)*
36. *Tabela 36. Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015 (SIO na dzień 30 września 2014r.)*
37. *Tabela 37. Liczba uczniów w roku szkolnym 2015/2016 (SIO na dzień 30 września 2015r.)*
38. *Tabela 38. Liczba uczniów w Szkole Przystosabiającej do Pracy (SIO na dzień 30 września.)*
39. *Tabela 39. Liczba uczniów w roku szkolnym 2011/2012 (SIO na dzień 30 września 2011 r.)*
40. *Tabela 40. Liczba uczniów w roku szkolnym 2012/2013 (SIO na dzień 30 września 2012 r.)*
41. *Tabela 41. Liczba uczniów w roku szkolnym 2013/2014 (SIO na dzień 30 września 2013 r.)*
42. *Tabela 42. Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015 (SIO na dzień 30 września 2014 r.)*
43. *Tabela 43. Liczba uczniów w roku szkolnym 2015/2016 (SIO na dzień 30 września 2015 r.)*
44. *Tabela 44. Liczba wydanych orzeczeń w roku szkolnym*
45. *Tabela 45. Ramy finansowe polityki społecznej powiatu pajęczańskiego.*
46. *Tabela 46. Zestawienie wydatkowanych środków PFRON na finansowanie zadań dla osób niepełnosprawnych*
47. *Tabela 47. Zestawienie wydatkowanych środków PUP w latach 2013-2015*
48. *Tabela 48. Szacunkowa wysokość środków finansowych powiatu na realizację zapisów strategii w latach 2016-2025*
49. *Tabela 49. Etapy wdrażania Strategii*